

Ustanovitelji: obč. konference SZDL
Jesenice, Kranj, Radovljica, Šk. Loka
in Trzin. — Izdaja ČP Gorenjski tisk
Kranj. — Glavni urednik Igor Janhar
— Odgovorni urednik Albin Učakar

List izhaja od oktobra 1947 kot tednik.
Od 1. januarja 1958 kot poltednik.
Od 1. januarja 1960 trikrat tedensko.
Od 1. januarja 1964 kot poltednik,
in sicer ob sredah in sobotah

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

Slovesne otvoritve V. zleta tabornikov so se udeležili številni gostje. — Foto: A. Žalar

Taborniki iz vse Jugoslavije na Bledu

Na planoti med Lescami in Bledom, kjer je bilo nekdanj golf igrišče, je minuli petek popoldne predsednik republiške skupščine in prvi predsednik zveze tabornikov Jugoslavije tovariš Sergej Kraigher slovesno odprl letošnjo največjo taborniško prireditev — peti zlet bratstva in enotnosti jugoslovanskih tabornikov. Slovesnosti, na kateri sta o delu taborniške organizacije med NOB in danes govorila predsednika slovenske in jugoslovanske taborniške organizacije Vojko Novak in Ratko Vujović, so se udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij iz republike ter jeseniške in radovljiške občine; med njimi tudi predsednika obeh občinskih skupščin.

Na petem zletu tabornikov, na katerem so tudi predstavniki sorodnih organizacij iz zamejstva, bodo do 12. julija taborniki slovesno z raznimi prireditvami in tekmovanji proslavili 25. obletnico osvoboditve in 20. obletnico delovanja svoje organizacije.

Pokrovitelj letošnjega V. zleta je predsednik republike Josip Broz-Tito, ki je ob tej priliki odlikoval taborniško organizacijo z redom zaslug za bratstvo in enotnost z zlatimi žarki. To je največje odlikovanje, kar jih je do sedaj prejela neka organizacija. Na petkovi slovesnosti, čeprav jo je motil dež, so odlikovanje pritrčili na zastavo jugoslovanskih tabornikov. A. Z.

Solze sreče pod zelenimi kostanji

»Presneto, le zakaj se moramo vrniti? Tam, čez veliko lužo, vlada dolčas...« so godrnjali rojaki — obiskovalci XV. izseljenskega piknika na škofjeloškem gradu

Sobota dopoldne je. Sredi razmočenega praznega grajskega dvorišča stoji mister Fred, plečat sedemdesetletnik. Obraz, zazrt v nizke, temne oblake, izžareva neprikrito razočaranje. Roki mu mlahavo visita ob telesu. Prsti desnice živčno mečkajo robove širokokrajnega slamnika, ki naj bi lastnika ščitil pred soncem. A sonca noče biti. Mrzle zavese vlage so ga potisnile nekam daleč v brezoblično neskončnost in organizatorjem XV. izseljenskega piknika prekrizale račune.

»Iz Montreala sem prišel,« se je hudoval sivolasni Fred in razburjeno opletal s fotoaparatom. »Hočem videti piknik, pa naj stane kar hoče. Kaj pravi radio? Bo jutri vreme lepo? Bomo lahko plesali?«

»Brez skrbi. V kosteh čutim, da je izboljšanje blizu... Ja, in Lubnik tudi že izgublja kapo,« sta dva postarna domačina hitela miriti hrupnega Kanadčana.

žiščih, pošteno pretegnili ude, kajti gomazeča reka avtomobilov najrazličnejših registracij ni in ni hotela usahnuti.

Stopal sem gor in dol po parku in prisluškoval razgovorom. Razpoloženje je naglo raslo. Poleg glavnega odra, sredi gruče radovednežev, sta stala moj sobotni

»znanec«, mister Fred, in srebrnolasa žena, ter navdušeno fotografirala. Pravkar se je bil namreč pričel osrednji program. Rojake in ostale goste so najprej pozdravili predsednik Slovenske izseljenske matice Franc Pirkovič, predsednik organizacijskega odbora piknika Ciril Jelovšek, župan Zdravko

Krvina ter predstavnik pokrovitelja, Kreditne banke in hranilnice Ljubljana. Sledil je kulturni del prireditve, v katerem smo videli in slišali pihalni orkester iz Škofje Loke, Moški pevski zbor kulturno umetniškega društva Ivan Cankar Virmaše, Fante

(Nadalj. na 24. str.)

Nedeljski XV. izseljenski piknik je na vrtu loškega gradu poleg rojakov iz zamejstva privabil tudi veliko število gostov od blizu in daleč. Mnogi so z zanimanjem sledili dopoldanskemu kulturnemu programu. Obsežne travnate police nad glavnim odrom bi skorajda postale premajhne. — Foto: F. Perdan

mešanica kav
EKSTRA

VSAKOMUR PRIJA
KAVA ŠPECERIJA

Proti večeru je nebo res začelo kazati prve zaplate modrine. Nočne sape so jih potem še razširile in v nedeljo zjutraj ni bilo o dežju niti sluha več. Dvorišče, uje-to med orjaške zidove nekdanjega središča freisinške posesti, ter zeleni, terasasti vrt, posejan s kostanji, z nešteti stonjicami, z dvema odroma in mizami, razporejenimi krog in krog očarljive Škoparjeve bajte, sta se jela polniti. Ob enajstih, ko so okrašene kočije izpred stavbe občinske skupščine pripeljale zadnjo skupino izseljencev, je prostor postal podoben človeškemu mravljišču. Doli v mestu so si miličniki študentje, utaborjeni na kri-

Pouk obrambne vzgoje in zaščite

Za delavsko in kmečko mladino ter za nekatere mladince vajeniških oziroma poklicnih šol iz prvih letnikov se je v soboto začel v Kranju pouk obrambne vzgoje in zaščite. Mladi fantje, ki v red-

nem šolanju niso imeli pouka predvojaške vzgoje, se bodo tako sedaj seznanili s posameznimi vrstami orožja in drugo snovjo iz predvojaške vzgoje. Pouk za to mladino bo trajal 30 ur. A. Z.

Živahna družbenopolitična dejavnost v Trziču

Ceprav je že nastopil čas dopustov, pa se to v družbenopolitičnem življenju v Trziču kar nič ne pozna. Skoraj bi lahko trdili, da se je črta na tem grafikonu občutno dvignila.

Predvsem dvoje pomembnih akcij je pred durni: priprave na nadomestne volitve poslanca gospodarskega zbora republiške skupščine in izvolitev delegatov na kongres samoupravljalcev v Sarajevu. Občinski sindikalni svet in izvršni odbor občinske konference SZDL sta pred kratkim sklicala razgovor o tem, s predsedniki izvršnih odborov osnovnih sindikalnih podružnic in s predsedniki delavskih svetov. Trzič bo poslal na zborovanje samoupravljalcev tri delegate: po enega iz obeh največjih delovnih organizacij — BPT in PeKa, tretjega pa bodo izbrali delavci iz ostalih gospodarskih organizacij in družbenih služb. Prav tako poteka že akcija za evidentiranje kandidatov za poslanca gospodarskega zbora 27. volilne enote Kranj — Trzič.

Živahno je tudi v zvezi komunistov. Komisija za idejna vprašanja in izobraže-

vanje je sklicala posvet s predstavniki vseh delovnih organizacij in v dokaj konkretni razpravi ugotovila potrebe po dopolnilnem izobraževanju na vseh področjih, pa tudi o novih oblikah in vsebini le-tega. Temeljiti razgovor je dal komisiji vrsto novih idej, da bo lahko pravočasno in celovito pripravila program izobraževanja za prihodnjo sezono, pri čemer pa ji bodo v precejšnji meri lahko priskočili na pomoč strokovnjaki z delavske univerze in iz delovnih organizacij.

Prav tako so na iniciativo izvršnega odbora SZDL in ostalih zainteresiranih pripravili tudi že predlog programa seminarja za prosvetne delavce, ki bo pred začetkom novega šolskega leta. V letošnjem letu bo poudarek tega seminarja predvsem na samoupravljanju, idejnih vprašanjih v vzgoji in izobraževanju in temeljitejši informaciji o gospodarstvu v občini.

Jutri pa se bo sestala konferenca zveze komunistov. Obravnavala bo statutarna in organizacijska vprašanja ter nekatere probleme, ki so v središču pozornosti v kraju. — ok

Še tesnejše sodelovanje z vojaki

Sodelovanje z Jugoslovansko ljudsko armado ima pomembno mesto v delavnem programu občinske konference Zveze mladine na Jesenicah. Mladinska organizacija meni, da morajo biti vse skupne akcije in sodelovanje idejno in organizacijsko programirane, ker se le tako dosežejo zaželeni rezultati.

Uspehi niso izostali. Vodstvo občinske mladinske organizacije je organiziralo po okoliških karavlah predavanja o zgodovinskem razvoju in sedanjem položaju občine, posamezni aktivni pa so samostojno organizirali srečanja z vojaki. Posebno razveseljiva je bila letošnja udeležba fantov v uniformah pri praznovanju meseca mladosti. Vojaki so sodelovali v strelskem tekmovanju zračno puško, v kegljanju, v no-

gometu in v pohodu na Pristavo na Javorniškem Rovtu. Posebno številna pa je bila udeležba vojakov pri štafeti mladosti, saj so pripadniki JLA sodelovali pri zvezni štafeti ter pri štafetah s Triglavom in Jalovca. Jeseniški mladinci so posebno hvaležni tudi vojaškim starešinam, saj so oni prav tako podprli takšno sodelovanje.

Program sodelovanja jeseniške mladine z vojaki do konca leta je že izdelan. Posebno mesto ima 15. avgust, dan graničarjev, čuvarjev naših meja. Na ta dan bo jeseniška mladina obiskala okoliške karavle in se z vojaki pogovarjala o njihovem življenju ter o sodelovanju mladine pri vseljanskem odporu.

—jk

Pouk obrambne vzgoje za delavsko in kmečko mladino bo trajal 30 ur. — Foto: A. Z.

GORENJSKA KREDITNA BANKA

BLD • JESENICE • KRANJ • RADOVLJICA • ŠKOFJA LOKA • TRZIČ

VELIKO NAGRADNO ŽREBANJE

19. 8. 1970
na
JESENICAH

Za vlagatelje, ki v času
od 1. II. 1970 do 31. VII. 1970
vložijo na hranilno knjižico ali na devizni račun
— Din 2000 - vezano nad eno leto
— Din 1000 - vezano nad dva leti
— Obnovijo v navedenem času rok vezave

Za vsak navedeni polog en žrebni listek
Za večji polog več žrebnih listkov

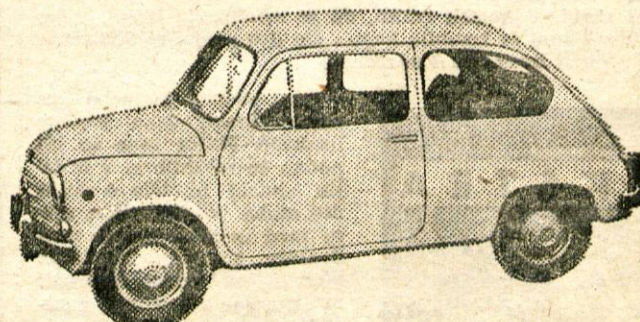
**100
NAGRAD**
PRVA NAGRADA

Hranilne vloge
obrestujemo:

- navadne 6%
- vezane nad 1 leto 7%
- vezane nad 2 leti 7,5%

Sredstva na
deviznih računih
obrestujemo:

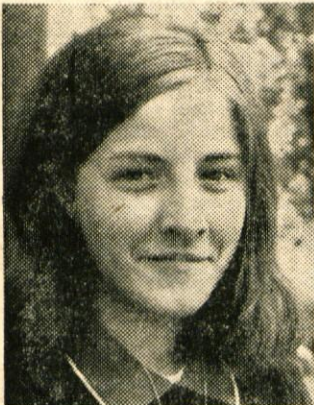
- navadna 5% v devizah
1% v dinarjih
- vezana nad 1 leto 7% v devizah
0,5% v dinarjih

1 osebni avto »750 Zastava«	9 brivnikov »Iskra sixtant«
5 pralnih strojev »Gorenje«	10 garnitur »Girmi-Iskra«
5 hladilnikov 170 »Gorenje«	10 ur - potovalnih budilk
5 koles Pony »Rog«	10 jušnih servisov
10 tranzistorjev »Bled« UKW	10 garnitur brisač
5 elektr. gramofonov »Iskra«	10 jedilnih priborov
	10 el. likalnikov »Rowenta«

1 vprašanje 3 odgovori

Nismo dosti pomišljali, kakšno vprašanje bi zastavili za današnje številko. Minuli teden smo objavili zapis z akcije pod naslovom Kranjski sendviči. Zanimalo nas je, kakšen odmev je akcija naredila na bralce. Zato smo poiskali tri naročnike Glasa in jih poprašali, če so prebrali zapis in kaj menijo o tovrstnih akcijah?

● **STEFKA SODNIK IZ ZALOGA:** »Seveda sem prebrala tisto o sendvičih. Doma smo že lep čas naročeni na Glas in prav rada ga prebiram. Tisto o sendvičih pa me je še toliko bolj zanimalo, ker malce zadeva tudi moje stroko. Od lanskega novembra sem namreč zaposlena v bifeju veletrgovine Živila v Cerkljah, pred tem pa sem bila dobri dve leti natakarica v Kamniku.

Prav vseč mi je bilo, da ste se odločili za takšno akcijo in prav bi bilo, da bi se še za kakšno. Danes marsikje, če „znajo“, lahko neupravičeno zaslužijo.«

● **ANTON VOVK, KOVAČ Z GRADA PRI CERKLJAH:** »Čeprav nisem preveč navdušen nad dolgimi članki, sem zapis o kranjskih sendvičih prebral. Prav vseč mi je bil. Sicer pa redno prebiram Glas in nimam kaj pripomniti čez vsebino. Vesel sem, da je tako domač časopis.

Kar se pa akcije tiče, menim, da je prav, da bi jih

imeli tudi v prihodnje. Danes je že tako, da ponekod eni več drugi pa manj upravičeno, pa tudi neupravičeno zaslužijo.«

● **IVAN POROVNE IZ POZENIKA:** »Že več kot deset let sem naročen na Glas. O sendvičih sem seveda tudi prebral, saj Glas redno prebiram. Dobro je to, da se o tem piše. Pa tudi tisto o sadju in zelenjavi bo zanimivo. Saj človek včasih že ne ve, ali res ni moč dobiti boljše sadja. Prav sedaj, ko so češnje, bi bila zanimiva takšna akcija. Prvič so sila drage, drugič pa slabe.«

restavracija

camp šobec

77 580 restavracija
77 500 recepcija

Podjetje VARNOST
izpostava Kranj,
Kamnik — Domžale in
Škofja Loka

razglašča več prostih
delovnih mest

VRATARJEV —
ČUVAJEV

Pismene ponudbe s potrdilom o nekaznovanju je treba dostaviti izpostavi Kranj, Koroška 17; Mengeš, Kidričeva 30; Škofja Loka, Kopališka 7.

Loška skupščina o izobraževanju kmetov in o pospeševalni službi

Eden izmed ukrepov, ki naj bi pripomogel k hitrejšemu razvoju kmetijstva, k specializaciji in modernizaciji proizvodnje, je tudi izobraževanje kmetovalcev. Odborniki skupščine občine Škofja Loka so že lani razpravljali o tej obliki usposabljanja poljedelcev in živinorejcev ter poudarili, da jo je treba kar se da razširiti in popestriti. Na zadnji seji obeh zborov je bila zato na dnevnem redu tudi informacija o številu in vrsti predavanj v minuli sezoni. Zvedeli smo, da je v preteklih mesecih skupina sedmih

inženirjev ter veterinarjev imela 32 predavanj. Skupno jih je slišalo 1390 ljudi iz devetih vasi v okolici Škofje Loke, v Selški in Poljanski dolini. Teme so bile deloma splošne, deloma pa čisto strokovne. S tovrstnimi akcijami bodo prihodnjo sezono še nadaljevali, saj zanimanje zanje naglo raste.

Druga oblika izobraževanja kmetov je štipendiranje mlajših otrok. V šolskem letu 1968/69 in 1969/70 so Kmetijska zadruga Škofja Loka, Kmetijsko gospodarstvo in Gozdno gospodarstvo podelili 27 štipendij za učence dvo-

letne poklicne šole. Vsak štipendist se je s podpisom pogodbe moral obvezati, da bo kasneje tudi zagotovo ostal na domačem posestvu. Vendar, kot ugotavljajo poklicani, zgolj šolanje ne zadovoljuje več vseh potreb po strokovnem znanju, zato so v naslednjem obdobju sklenili organizirati dodatno izobraževanje v krožkih, kjer naj bi obravnavali konkretne probleme posameznih območij.

Posebno poglavje informacije skupščinskimi odborniki je govorilo o pospeševalni službi. Le-ta je trenutno šele v povojih, vendar ni dvoma, da bo sčasoma dobila mesto, ki ji pripada. Treba jo bo razširiti in, kakor predlaga občinski konferenci ZK ter SZDL, zanj oddvojiti določen del sredstev iz občinskega proračuna. Trenutno sodi pod okrilje domače kmetijske zadruge.

Naloga pospeševalne službe je pomagati kmetom s strokovnimi nasveti. Raziskuje vzorce tal na posameznih posestvih, svetuje, kako in s čim gnojiti določene obdelovalne površine, izbira najprimernejšo pasmo živine, ugotavlja, kakšne vrste mehanizacije bi se posamezniku (glede na razgibanost terena) splačalo nabaviti, skuša zasebne kmetijske proizvajalce navaditi osnovnih principov ekonomskega kalkuliranja itd. Pospeševalna služba v svojih raziskavah za zdaj še ni zajela vseh območij komune, toda polagoma bo zagotovo postala eden najpomembnejših činiteljev pri intenzifikaciji ter specializaciji kmetijske proizvodnje.

— ig

Koks iz uvoza!

To smo med drugim slišali na torkovi 11. seji delavskega sveta jeseniške železarne, na kateri so pregledali uresničevanje sklepov zadnje seje, poslušali poročilo o 5-mesečnem delu združenega podjetja, se seznanili z analizo tovarniškega samoupravljanja in delom posameznih odborov ter pristojno volitvam delegatov za II. kongres samoupravljalcev in imenovanju novega direktorja kadrovskega in finančno računovodskega sektorja.

Prav zaradi uvoza koksa železarski kolektiv v prihodnjih mesecih ne bo beležil bistvenega ostanka dohodka. Direktor podjetja je tudi povedal, da so na seji upravnega odbora republiških rezerv gospodarskih organizacij sklenili, da kratkoročni kredit železarni v višini 14 milijonov dinarjev iz leta 1968 podaljšajo v srednjeročnega. Višina obrestne mere je 6,25 dinarja, odplačevati pa ga bodo začeli 1972. leta. Prošnjo za dodelitev dodatnih 16 milijonov dinarjev sanacijskega kredita pa je upravni odbor odklonil, ker kredit trenutno bolj potrebujejo premovalni zaradi preusmeritve proizvodnje. Ostajajo sicer možnosti, da bi del tega kredita dobili ob koncu leta.

Zanimivo je bilo tudi poročilo o petmesečnem gospodarjenju združenega podjetja Slovenske železarne, primerjano z enakim lanskim ob-

dobjem. Realizacija je porasla za 11 odstotkov, produktivnost se je povečala za 14 odstotkov (jeseniška železarna 15 odstotkov), osebni dohodki so porasli za 10,6 odstotka (poprečje združenega podjetja 1251 dinarjev, na Jesenicah pa je poprečje 1250 dinarjev), obratna sredstva so v združenem podjetju slaba, zaloge pa so bistveno padle, največ na Jesenicah. In še podatek o produktivnosti na zaposlenega. V jeseniški železarni pride na zaposlenega 21,1 tone proizvoda, na Ravnah 8,3, v Štorah pa 7,3. Prav ti podatki kažejo intenzivno ter prizadevno delo jeseniških železarjev.

Ko so analizirali delo samoupravnih organov, so menili, da je treba čas za razne seje in sestanke bistveno skrajšati in polno izkoristiti.

O delu samoupravnih organov bodo podrobneje razpravljali na eni od prihodnjih sej.

Na koncu seje so sklenili, da se II. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije udeleži **Ludvik Kejžar in Franc Kobentar**. Za novega direktorja kadrovskega sektorja so izbrali **Tomaža Ertla**, za direktorja finančno računovodskega sektorja pa **Mitja Medveščka**. Dosedanja direktorja omenjenih sektorjev **Lojze Pohar** in **Franc Bravher** sta namreč odpovedala delovno razmerje.

J. Košnjek

Posebna skupina gospodarstvenikov pri jeseniški skupščini?

Občinski sindikalni svet na Jesenicah predlaga, da bi pri občinski skupščini na Jesenicah ustanovili posebno skupino gospodarstvenikov, ki se bo ukvarjala s položajem in razvojem posameznih gospodarskih panog v občini. Ta skupina bo morala prvič dobro poznati in obvladovati gospodarska gibanja, drugič pa teža njenega dela ne bo

smela biti na brezplovnem razmišljanju, temveč na strokovnem in utemeljenem predlaganju konkretnih rešitev.

Po predlogu občinskega sindikalnega sveta naj bi bila naloga te skupine tudi izdelava razvojnega programa jeseniške občine. Posebno zato, ker se bo delal podoben program za celo gorenjsko območje.

-jk

V vašem glasilu z dne 2. 7. 1970 št. 50 je bilo na strani 5 pod naslovom **Kruh** je bridka stvar med drugim objavljeno — povzeto iz članka: **Potrošnik se res ne pritožuje**, res pa je en sam gib (prerez štruce na pol) relativno najbolje plačano delo pri nas, saj velja 10 par — taka je namreč razlika med kruhom, če ga kupiš v enem kosu, in med dvema polovicama.

Ker nas je ta ugotovitev vašega novinarja prizadela glede na to, da je pri nas cena belega kruha 2,20 din oz. 1,40 din za črni kruh in da računamo 0,50 kg kruha 1,10 din oz. 0,70 din in ne 0,10 din več kakor je napisano, vas prosimo, da omenjeno mapako v naslednji številki Glasa popravite.

Zito Ljubljana,
DE pekarna Tržič

Praznik krajevnih skupnosti Črna

Prve dni julija 1942. leta so borci Kamniške čete v Črni pri Kamniku napadli nemški policijski avtomobil in pri tem ubili štiri gestapovce. Nemočni proti borcem, so se Nemci maščevali tako, da so 9. VII. 1942. leta pri rudniku kaolina ustrelili 51 domačinov. V spomin na ta dogodek slavi krajevna skupnost Črna svoj praznik.

Letošnje praznovanje so združili s praznikom Dneva borca in praznikom rudarjev. Osrednja proslava je bila v nedeljo popoldne pri gostilni Logar v Črni. Adolf Zagar, predsednik krajevnih skupnosti Črna, je v govoru

na proslavi med drugim dejal:

»Vendar še tako hudi, strahotni in maščevalni ukrepi nemške soldateske niso mogli streti naprednih težej in miselnosti našega prebivalstva.« V govoru je omenil tudi dosedanje uspehe krajevnih skupnosti in nalogah, ki jih čakajo na tem področju. Zavzel se je za ponovno uvedbo samopriskevka kot vira sofinanciranja krajevnih potreb.

Z lepimi pesmimi sta navzoče prijetno presenetila mladinski pevski zbor osnovne šole Stranje in pevski zbor DPD Svoboda Črna. Pionirji osnovne šole Gozd

so s pesmijo in igro prikazali prizor Pionirji v svobodi, recitali pa so Mirica Pančur, Toni Romšak, Darko Slapnik, Branko Kladnik, Marinka Sušnik, Mojca Kuhar, Dragica Sušnik, Brigita Gradišek in Breda Pavlin.

Poleg številnega prebivalstva sta se proslave udeležila tudi predsednik občinske skupščine tovariš Gobec in republiški poslanec Svetelj. S proslave je delegacija odnesla vence k spomenikom NOB in to k Rudniku kaolina, k spomeniku v vas Kalise in padlim borcem v vas Černivec. Na proslavi so gasilci slovesno izročili namenu novo motoriko. J. Vidic

27. obletnica Prešernove brigade

Proslava bo 12. julija v Davči pri Marinkovcu

V nedeljo, 12. julija, ob 10. uri dopoldne bo ob obletnici Prešernove brigade in 25. obletnici osvoboditve v Davči pri Marinkovcu, kjer je bila pred 27. leti ustanovljena Prešernova brigada, velika proslava. Tod se bodo srečali preživeli borci Prešernove brigade in pripadniki brigade JLA, ki je sedaj nosilec tradicij NOB po Prešernovi brigadi. Razen tega bodo na proslavi sodelovali pripadniki JLA, pevski zbor iz Železnikov, godba na pihala JLA in zabavni orkester jugoslovanske ljudske armade. Na svečanosti bo govoril nek-

dani komandant brigade generalpodpolkovnik Hribernik Rudolf-Svarun. Pripravišljani odbor 7. slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade France Prešeren s sedežem v Kranju vabi na svečanost vse preživele borce brigade, aktiviste NOB, občane in še posebno prebivalce tistih krajev, kjer se je med narodnoosvobodilno borbo bojevala Prešernova brigada.

Ob 27. obletnici ustanovitve Prešernove brigade pa bo že v petek, 10. julija, ob 19. uri v Gorenjskem muzeju v Kranju odprta razstava o Prešernovi brigadi. A. Z.

Pogovor s predsednikom krajevnih skupnosti

9. julija slavi krajevna skupnost Črna pri Kamniku krajevni praznik v spomin na 51 talcev, domačinov, ki jih je okupator postrelil pred rudnikom kaolina. Ob tej priložnosti smo postavili Adolfu Zagarju, predsedniku krajevnih skupnosti Črna naslednje vprašanje: Kakšni so dosednji uspehi dela in načrti krajevnih skupnosti?

»Krajevna skupnost Črna je bila ustanovljena 1966. leta. Takrat smo si zadali nalogo, da komunalno uredimo bližnje in težje dostopne zaselke. 1968. leta smo zgradili nov gasilski dom. Elektrificirali smo gorsko vas Rakovo, tako da je sedaj na področju naše krajevnih skupnosti samo še Podkrajnik brez elektrike. Predračun za elektrifikacijo vasi Rakovo je znašal 4.700.000 S din. Občani so s prostovoljnim delom in materialom toliko pomagali, da smo plačali le 1.600.000 S din. To so bila sredstva krajevnih skupnosti in prostovoljni prispevki občanov.

Uredili smo vodovodno napeljavo v Spodnji in Zgornji Črni, pomagali pa smo tudi zasebnim graditeljem vodnjakov. Z zneskom 7 milijonov S din smo sofinancirali asfaltiranje ceste do mostu pri jami Črna. Skrbeli smo za vzdrževanje vaških poti in kolo-vo-
vozov.

V načrtu je gradnja vodovoda v vasi Gozd. To je gorska vasica, ki ima 36 hiš. Izkopji za raziskavo vode so pokazali, da je vode dovolj. Gradnja bo precej težavna. Voda bo namreč tekla od spodaj navzgor in to pri višinskih razlikah 178 metrov. Motoriko za črpanje vode smo že kupili. Načrti bodo izdelani do 1. avgusta letos, plačala pa jih bo občinska skupščina. Od glavnega vodovoda do vseh hiš bo 4 km cevi. Krajevna skupnost bo iz samopriskevka za gradnjo vodovoda prispevala 5 milijonov S din.

V načrtu je napeljava telefona od šole v Smrečju in od tam napeljava lokalnega telefona do Gozda. Elektrificirati moramo Podkrajnika in zgraditi vodovod v Praprotnem. Poleg gasilskega doma moramo zgraditi še gasilski stolp. Precej dela je tudi z vzdrževanjem občinskih in vaških poti. Naša želja je, da bi v bližnji prihodnosti našli sredstva za asfaltiranje ceste od Črne proti Gornjemu gradu na Štajerskem. Vendar to presega okvir dela krajevnih skupnosti.

J. Vidic

Adolf Zagar

Na gasilski slovesnosti je govoril tudi predsednik Vinko Gobec. — Foto: J. Vidic

Nova gasilska motorika

V okviru proslave krajevnih praznikov, dneva borca in praznika rudarjev so v nedeljo v vasi Črna pri Kamniku slovesno izročili namenu novo motorno brizgalno last gasilskega društva Gozd.

Gasilsko društvo Gozd je 1936. leta ustanovil Franc Osolnik. Med vojno je bil uničen skoraj celotni arhiv društva. S pomočjo krajevnih skupnosti so 1968. leta zgra-

dili nov gasilski dom, ki pa je še brez stolpa. Na slovesni otvoritvi nove motorke sta govorila Vinko Gobec, predsednik občinske skupščine, ki je bil pokrovitelj proslave in Ludvik Pirc, predsednik gasilskega društva Gozd. S steklenico šampanjca sta motoriko krstila Franc in Francika Sušter, kmetovalca z vasi Gozd.

Za novo motoriko so prispevali: Občinska gasilska zveza Kamnik 8000, Rudnik kaolina 1000, tovarna Titan 1000, Tovarna usnja 1000, tovarna »Menina« 250, GG Ljubljana, obrat Kamnik 2000 in prebivalci krajevnih skupnosti Črna 5300 novih dinarjev.

Po slovesni otvoritvi so mladi gasilci v kratki vaji takoj prikazali uspešno delovanje motorke. J. Vidic

Utrditi KO SZDL

Izvršni odbor občinske konference SZDL Kranj je konec minulega tedna na redni seji razpravljal o izvedbi kandidacijskega postopka za nadomestne volitve poslanca gospodarskega zbora republiške skupščine v volilni enoti Kranj — Tržič in o osnutku pravilnika za podeljevanje priznanj občinske konference SZDL.

Ko so na seji govorili o izvedbi referendumov o samopriskevku občanov za gradnjo šol in vzgojno-varstvenih

ustanov, pa so ugotovili, da je referendum pokazal tudi na nekatere druge naloge, ki bi jih bilo treba razrešiti. Osnovna ugotovitev je, da bi bilo na nekaterih področjih v občini treba kadrovske in organizacijske utrditve krajevnih organizacij socialistične zveze. Področjem kot so Naklo, Duplje, Center, Huje, Planina itd. pa bi bilo na sploh treba posvetiti večjo pozornost. Na mnogih krajih v občini bi bilo treba izboljšati tudi različne oblike in-

formiranja, pri čemer so predvsem poudarili razne pogoje poslancev in predstavnikov občine s prebivalci. Vsa ta vprašanja oziroma različne oblike bo zato izvršni odbor občinske konference vnesel v delovni program za letošnje drugo polletje.

Posebej pa so na seji poudarili, da bo socialistična zveza skrbno spremljala potek akcije oziroma gradnjo šol in vrtcev v občini, predvsem tisti del, ki zadeva do-
tekanje in porabo sredstev.

Investicije v kadre, modernizacijo in tehnologijo

Pred kratkim so se v veliki sejni dvorani občinske skupščine Trzič sestali direktorji in računovodje gospodarskih organizacij, zastopniki Gorenjske kreditne banke Kranj, Službe družbenega knjigovodstva in skupščine občine Trzič.

Ta izredno pomemben posvet gospodarstvenikov in bančnikov je rezultat dosedanjega sodelovanja in razgovorov v delovnih organizacijah v Trziču. V imenu sklicatelja ga je vodil podpredsednik občinske skupščine Milan Ogris.

Analiza stanja v trziškem gospodarstvu, ki sta jo pripravila analitik Rihard Jerebic in načelnik oddelka za gospodarstvo in finance Andrej Žepič, kaže, da se Trzič v gospodarskem pogledu ne razvija najbolj perspektivno, da, lahko bi govorili celo o stagnaciji. O tem pričajo zelo majhne investicije v letih 1968 in 1969, kot da bi bila podjetnost trziških gospodarstvenikov odsotna. Objektivni razlogi menda narekujejo trziškemu gospodarstvu, naj se ne spuša v ekspanzijo, zato gre investicijska politika v smer vlaganja v modernizacijo in tehnologijo. Le nekatera podjetja predvidevajo uvažanje novosti.

Bilanca v gospodarskih organizacijah v letu 1969 je pokazala, da je 61 % vezanih v obratnih sredstvih, ker so osnovna sredstva iztrošena, da v zadnjem letu pada aktivnost kreditiranja kupecv in da je zelo malo sredstev bančnih, saj le-ta predstavljajo le 16,1 % (kratkoročna in dolgoročna skupaj!). Predvsem slednje, prevelika naslonitev na lastna sredstva, pa predstavlja v bistvu že stagnacijo.

Banka je bila v letu 1968 udeležena v Trziču le s 3,44 milijona din, v lanskem pa s 3,37 milijona din kreditov. Toda še v teh sredstvih je za-jeta občinska skupščina s 140 tisoč dinarji v letu 1968 in z 1,04 milijona v naslednjem letu, tako da na gospodarstvo odpade še manj. Šele v letu 1970 je dotok kreditov živahnejši, saj stanje s koncem maja pokaže 15.880.000 din kreditov, pri čemer je občinska skupščina udeležena s 4,97 milijona (gradnja šol). Gospodarstvo je dobilo torej nekaj nad storo milijardo, čeprav so potrebe še precej več-

je. To je predvsem posledica zaostajanja s programiranjem, kamor bo potrebno zajeti potrebe v okviru srednjeročnega in dolgoročnega planiranja.

V preteklih dveh letih je gospodarstvo financiralo iz lastne akumulacije 14 milijonov, to vsoto pa močno povečujejo naložbe podjetij izven Trziča (Rog, Kartonažna tovarna, Mercator in Kompas).

Za ilustracijo morda še tole: potrošniški krediti so konec marca 1970 znašali 5,47 milijona, od tega nekako polovico pri banki, polovico pa pri trgovskih podjetjih; le malenkost pri tem predstavljajo turistični krediti (72.000 din). Močno so narasle hranilne vloge (od 10,6 na 15 milijonov do konca marca 1970). Vlagatelj v občini je zdaj 6770.

Razprava je pokazala, da gospodarske organizacije so zainteresirane za investicijska vlaganja, da pa jih splošna jugoslovanska nelikvidnost pri tem precej ovira. Pri tem se pojavlja poseben problem: pomanjkanje delovne sile. Stvar je že tako daleč, da so delno ogrožene celo izvozne obveznosti (tovarna kos). Mehanizacija pa prihaja prepočasi.

Zastopniki Gorenjske kreditne banke so pojasnili svoja stališča in pokazali na možnosti. Vsekakor je zabeležila ugotovitev, da so se do 31. maja 1970 povečali kratkoročni krediti v Trziču za 50,4 %, medtem ko se kaže splošno gorenjska tendenca povečanja za 39,5 %, kajti kratkoročni krediti niso izhod.

Poseben problem predstavljajo krediti za zasebne kmetovalce, kar je GKB začela sicer reševati, vendar teh sredstev trziški kmetje dobijo dokaj malo, zlasti še, ker so le-ta vezana na 25 % skreditiranje Kmetijske zadruga, le-ta pa ne razpolaga z zadostnimi sredstvi. Banka je doslej odobrila le 120.000 din, želje po teh kreditih pa se povzpenjajo na 1,6 milijona. Predstavniki zadruga so dobili od bančnikov kaj lakonski nasvet: »Najdite način, da boste sredstva za lastno udeležbo nekako dobili!« Seveda pa je razumljivo, da banka gleda predvsem tudi na smo-

tnost takih kreditov. Ker pa banka namerava kontinuirano kreditirati tudi kmečka gospodarstva, možnosti zanje niso propadle, le časovno razdobje se utegne neprijetno zavleči.

Podobno je s kreditiranjem komunalnih investicij. Komunalno podjetje si s kratkoročnimi krediti ne more pomagati, banka pa za to nima ustreznih virov. Sicer pa so predstavniki Komunalnega podjetja dobili zagotovilo, da vsaj za kreditiranje vodovodne mreže obstajajo možnosti. Poiskati pa bo treba tudi možnosti, da bi se del sredstev iz stanovanjskega prispevka neposredno preli v investicije v komunalne naprave, saj le-te predstavljajo do 30 % predračunske vrednosti samih objektov.

Težko je potegniti dokončne zaključke iz te razprave. Čeprav plodna, je bila šele pravi uvod v razpravo o stanju trziškega gospodarstva — tega mnenja so bili tudi vsi navzoči. Dejstva kažejo, pa naj jih gledamo skozi katera koli očala, da je Trzič pod republiškim poprečjem in globoko pod poprečjem gorenjskih občin. Rak rana trziškega gospodarstva je, da je le-to premalo povezano, da vsak vleče svoj voz, kot se je plastično izrazil nekdo od razpravljalcev. Prevladalo je mnenje, da so v tem gospodarstvu najpomembnejše investicije v kadre, modernizacijo in tehnologijo, da je še vse premalo sredstev banke angažiranih v Trziču in da, žal, zaradi vseh teh pomanjkljivosti Trzič slabo dohodek, da ustvarja slab dohodek, da so osebni dohodki pod poprečjem in da prav nizki osebni dohodki nosijo velik del bremena vsaj tistih investicij, kolikor jih je bilo.

Izhod je viden: načrti razvoja, večja bančna sredstva, več smelosti (seveda realne!), ki naj jo pogoji sprememba trziške mentalitete, da je najbolj varno in najceneje vlagati le tisto, kar imaš sam, pa čeprav imajo krediti eno hudo napako: da jih je treba namreč tudi vrniti!

Gospodarstveniki so sklenili, da se bodo v kratkem v okviru svojega Kluba ponovno sešli na še konkretnější posvet. —ok

J. Vidic

Izumitelji, kje ste?

Kje tičijo vzroki, da smo po številu izumov in tehničnih izboljšav (kratko inovacij) na repu evropske lestvice in so nas prehiteli mnoge po našem mnenju manj razvite dežele

»Število izumov in tehnoloških novosti je merilo znanstvene, tehnične in ustvarjalne zmožnosti gospodarstva. Konkurenca rezultatov razuma na tem področju je za mesto narodnega gospodarstva v mednarodni delitvi dela bistvena,« je med drugim zapisano v osnutku dokumenta o nadaljnji graditvi samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, ki ga je sprejel IX. kongres ZKJ. Načelno stališče lahko podkrepimo s podatki. V svetu prijavijo letno 400.000 tehničnih izboljšav in izumov, od tega 60 odstotkov v Sovjetski zvezi in Združenih državah. Sedanji avtor tehničnih izboljšav v svetu ni več genialni človek, kot sta bila Edison in Tesla, temveč se to v večini znanstveno oblikovani ljudje, ki delajo v sodobnih laboratorijih in delavnicah, v velikih podjetjih in znanstvenih ustanovah. Razumljiv je porast poklicnih raziskovalcev, iskalcev in avtorjev tehničnih izboljšav. Pred šestimi leti je v Zahodni Evropi 2 odstotka zaposlenih delalo v raziskovalnih ustanovah, v obeh veselih pa 4 odstotki. Današnje ugotovitve govore, da se bo ta odstotek kmalu povečal na deset, ob koncu stoletja pa na 20 do 50 odstotkov.

Vendar avtorji tehničnih izboljšav in izumov oziroma inovacij niso le poklicni raziskovalci. Veliko tehničnih novosti se porodi v glavah delavcev za stroji, ki grade predvsem na večletnih izkušnjah. Zanimiva sta primera iz Švice. V vsakem večjem industrijskem obratu imajo posebne omarice, v katere delavci lahko spuščajo napisane predloge za tehnične izboljšave, in to v materinem jeziku. V Švici je namreč veliko tujih delavcev. Prav tako je zanimiv primer, ki se je v Švici pripetil našemu delavcu. Mojstru je mimogrede predlagal izboljšavo na svojem stroju. Že naslednji dan se je v obratu pojavila komisija in temeljito pretehtala njegov predlog. Zdel se ji je sprejemljiv. Predstavljajte si, kako vesel je bil naš državljan, ko je čez čas prejel 500 švicarskih frankov nagrade.

Dokaz, kako umsko bogat in iznajdljiv je delovni človek. Posebno če ima razen znanja tudi prakso.

Naša, jugoslovanska slika na področju tehničnih izboljšav in izumov je veliko dru-

gačna. Medtem ko smo do leta 1955 beležili stalno naraščanje izumov in izboljšav, se je 1956. leta začela doba zastoja. Od 1960. leta dalje pa beležimo stalno upadanje. 1965. leta je prišlo v razvitih državah na milijon prebivalcev 200, 300 ali 400 tehničnih izboljšav ter prijav izumov (na Madžarskem 205), pri nas pa le 8,5! Pogosto se dogaja, da tehnične izboljšave raje uvažamo in jih drago plačujemo, kot da bi domačega izumitelja podprli in mu izplačali dostojno odškodnino. Mnogokrat smo mu celo nevoščljivi in mu zavidamo skromno nagrado.

Na pobudo občinskih svetov Ljudske tehnike v Gorenjske so se pretekli teden zbrali v Kranju predstavniki gorenjskih organizacij Ljudske tehnike in zastopniki Društev izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav iz nekaterih delovnih organizacij. Udeležba je bila klavna. Kljub temu smo spoznali, da je jeseniška Železarna še vedno edina svetla točka na Gorenjskem, saj ima njihovo društvo izumiteljev preko 400 članov in da jim tudi v Iskri in Savi ni vseeno, koliko tehničnih izboljšav in izumov bodo »pogrnili« njihovi delavci. V omenjenih kolektivih so se odškodnine za izboljšave zvišale in vsaj za silo stimulirajo in nagradijo avtorja.

Na področju izumiteljstva bo treba nujno rešiti naslednja sistemska vprašanja.

● Primerno nagradjevati domače izumitelje.

● Izumiteljstvo in avtorstvo tehničnih izboljšav mora postati del samoupravnega mehanizma. Takšno stališče že zagovarja republiški svet sindikatov.

● Potrebne bodo spremembe v obstoječi zakonodaji, tako da bo avtor in njegov izum zavarovan pravno in materialno. Znano je, da se izumitelji večkrat neupravičeno zaradi nevoščljivosti znajdejo pred sodiščem.

● Akcijo oživljanja izumiteljske dejavnosti bodo morali podpreti oblastveni in politični organi.

● Izumiteljstvo mora prodrati v sleherni podjetje, pravilniki o nagradjevanju izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav pa morajo postati del samoupravnega zakonodaje podjetij. J. Košnjek

Vodovod v Kamniški Bistrici

S prizadevanjem sveta in prebivalcev krajevne skupnosti Kamniška Bistrica ter občinske skupščine Kamnik so v Kamniški Bistrici zgradili prvo etapo gradnje vodovoda. Slovesni otvoritvi novega vodnega zbiralnika sta poleg občinstva in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij prisostvovala tudi predsednik občinske skup-

ščine Vinko Gobec in republiški poslanec Svetelj.

V zbiralnik in glavni vod so vložili 60 milijonov S din. To so bila sredstva krajevne skupnosti, občanov in občinske skupščine. Poleg tega so občani pomagali s prostovoljnim delom in materialom. Naravnost iz zbiralnika je v nedeljo 15 hiš dobilo vodo. V nadaljnji gradnji vodovoda pa bodo iz tega vira dobili

vodo še prebivalci vasi Strajne, Stahovica in Godič.

Vir, ki se imenuje Bele vode, izvira pod kamniškim vrhom na višini prek 900 metrov. Laboratorijsko je dokazano, da je to najbolj čista voda v bližnji in daljni okolici. Ljudje vedo povedati, da vir, ki daje normalno 7 litrov vode v sekundi, nikdar ne usahne.

Odločila bo jutrišnja skupščina

V ponedeljek popoldne so se v stavbi občinske skupščine v Kranju sestali predstavniki izvršilnih organov občinskih družbenopolitičnih organizacij skupaj s predstavniki delovnih organizacij, ki so v zadnjih mesecih na občinsko skupščino naslovile več vlog z zahtevami po spremembah maloprodajnih cen nekaterih osnovnih življenjskih artiklov in komunalnih storitev. Na kratko povedano, gre za predloge da se v kranjski občini povečajo cene kruha, mleku, vodi in cene za uporabo kanalizacije.

Predlagatelji v predlogih za povečanje cen izhajajo iz ekonomskih pokazateljev in utemeljujejo ter dokazujejo, da so jih dosedanje prilike oziroma podražitve ter dolgoročni oziroma srednjeročni programi pripeljali do tega, da so morali predlagati višje cene. Tako predlagajo, da bi se kilogram belega in črnega kruha podražil za 20 starih dinarjev, liter mleka za 10, kubični meter vode za 70 in cena za uporabo kanalizacije za 125 starih dinarjev pri kubičnem metru. Kot rečeno so predlogi ekonomsko in programsko utemeljeni in jim s te platí ni moč oporekati. 10 starih din za mleko naj bi dobil proizvajalec (kmetovalec), z 20 starimi dinarji za kilogram kruha bi pokrili izgubo, ki sedaj nastaja zaradi nekaterih drugih podražitev (kurjava, elektrika itd.). Z višjo ceno za vodo in za uporabo kanalizacije pa bi bilo moč v prihodnjih petih letih uresničiti nujne investicije.

Na razgovoru je bilo poudarjeno, da se izvršilni organi družbenopolitičnih organizacij niso sestali zato, da bi skušali zavirati razvoj posameznih delovnih organizacij. Do sestanka je prišlo, ker so menili, da zviševanje cen ni edina možnost za nadaljnje normalno poslovanje

delovnih organizacij in za uresničitev programov. Utemeljenost za sklicanje takšnega sestanka pa se je pokazala tudi zato, ker so analize, ki jih je izdelal občinski sindikalni svet, pokazale, da bi omenjene predvidene podražitve v kranjski občini močno prizadele četrtino družin, ki že sedaj živijo v dokaj težkih socialnih prilikah oziroma bi lahko rekli, da so pod poprečjem v primerjavi z ostalimi. Podatki namreč kažejo, da v občini 204 družine dobivajo vsak mesec socialno podporo. Pri njih znaša mesečni dohodek na člana družine pod 25 tisoč starih dinarjev. Drugi takšen podatek je, da je v kranjski občini 4670 upravičencev za otroški dodatek. To pomeni, da v teh družinah znaša mesečni dohodek na posameznega člana do 55 tisoč starih dinarjev. Takšnih (socialno ogroženih družin) je v kranjski občini okrog 4000, kar ni ravno majhna številka ob primerjavi, da je v občini okrog 17.000 družin.

Tem ugotovitvam so potem naknadno sledile utemeljitve predstavnikov delovnih organizacij. Opozorili so, da je v Kranju nevarnost, da bo čez čas zmanjkalo vode in da so zato predvidene investicije neodložljive. Podobno je tudi s kanalizacijo, ki jo je čimprej treba urediti na Planini, kjer bo v prihodnje zrastle novo stanovanjsko naselje. Zgodi se lahko, da bo močno upadla proizvodnja mleka in da bo pekarna ponovno zašla v težak položaj kot je bil pred leti in ne bo mogla zagotoviti zadostne in kvalitetne količine kruha.

Upoštevajoč vse te utemeljitve bi lahko rekli, da je nastal tako rekoč brezizhoden položaj. Na eni strani je približno 4000 socialno ogroženih družin, ki bi zaradi teh podražitev morale na mesec odšteti okrog 5,5 do 6,5 starih tisočakov več. Na drugi stra-

ni pa je težaven položaj podjetij oziroma komunalnih storitev.

Na sestanku sta se prvotno izoblikovala najprej dva predloga: da bi izvršilni organi družbenopolitičnih organizacij predlagali skupščini, naj odloži razpravo o povečanih cenah, dokler se ne izdelajo podrobnejše analize o prizadetih družinah in ne najdejo ustrezne olajšave zanje, ali pa da skupščina razpravlja in sprejme določene podražitve, izvršilni organi pa bi ji predložili stališča in možnosti nekaterih olajšav. Nazadnje pa so se potem odločili, da bodo jutri skupščino obvestili o mnenjih na sestanku in o ugotovitvah, hkrati pa opozorili na odgovornost, ki bo zadela seveda tiste, ki bodo tako ali drugače odločili oziroma rešili obravnavane primere.

Kljub vsemu pa se ob ponedeljkovi razpravi ne da izogniti občutku, da so omejene podražitve le delček v mozaiku številnih dosedanjih podražitev, pri katerih pa občinske skupščine niso imele nobenih pristojnosti. Nehote se zastavlja vprašanje, kako so večino podražitev obravnavali tam, kjer so pristojni zanje. Nenazadnje je res, da so prav prvotne podražitve povzročile potrebo po tem, kar naj bi sedaj k mozaiku dodale še občinske skupščine. Prav to pa kaže na precejšnjo nemoč občinskih skupščin pri obravnavanju teh vprašanj.

In če bi hoteli oceniti ponedeljkov razgovor, potem moramo reči, da je bil vse-kakor pozitiven. In kakor koli se bo že jutri odločila občinska skupščina (priznati je treba, da odborniki res ne bodo v ugodnem položaju) je nesporno, da bo v prihodnje moralo biti več takšnih razgovorov in predhodnih razprav; vendar pa ne samo na občinskih, marveč tudi na višjih nivojih. A. Z.

Domovi

Ko se človek po desetletjih pešačenja skozi življenje ustavi in počije neke ob poti, nenadoma ugotovi, da je star. Spozna, da so mu mladi ušli naprej po novih njemu neznanih poteh in ga ne bodo čakali. Vendar starost ni bolezen, le počasnejši postanejo koraki, pot bolj premišljena, nazadnje pa ga vseeno prej ali slej pripelje v popolno osamljenost. Nekdaj je človek živel počasneje v krogu svoje družine in ko je ostarel je prevzel častno mesto kot poglavar družine, kot nosilec znanja ter modrosti. Danes patriarhalna družina izumira in nastaja enogeneracijska družina staršev in mladoletnih otrok, kjer za stare starše ni prostora, pa če so še tako ljubljeni.

Se leta 1953 je bila v Sloveniji povprečna življenjska doba pri moških 53 in pri ženskah 59 let. Ta doba se je do leta 1960 povečala na 66 let za moške in na 71 let za ženske. Čeprav je težko postaviti mejo, kdaj je človek star, je novejša literatura osvojila 60 let kot izhodišče pri teoretični obravnavi starostnih problemov. Leta 1964 je bilo v Sloveniji že 11,5 % prebivalstva starejšega od 60 let. Prav z večanjem števila starih ljudi in s spremenjenim načinom življenja pa se porajajo problemi, ki se največkrat dotikajo skrbi za stare, bodisi v okviru družinske skupnosti bodisi v okviru domov za stare.

Na Gorenjskem imamo tri domove za stare ljudi. Na Jesenicah nudj domsko varstvo ostarelih Socialni zavod dr. Franceta Berglja, ki je bil ustanovljen že leta 1940 pod nazivom Mestno zavetišče. Za tedanje razmere je bila stavba tako v gradbeno tehničnem, kakor tudi v funkcionalnem in lokacijskem pogledu na izredno visoki stopnji, danes pa so te njene funkcije zaradi prezasedenosti okrnjene. Kranjska občina pa je leta 1948. leta ustanovila v Pred-dvoru Dom oskrbovancev Albina Drolca, v Škofji Loki pa je specialni zavod Zavod za rehabilitacijo in varstvo slepih, ki ima na skrbi slepe in ostarele ljudi iz občine.

RAZMERE V VAŠEM ZAVODU?

Pavle Dolar, namestnik direktorja Socialnega zavoda dr. Franceta Berglja, Jesenice: Naš zavod zajema vso gornjesavsko regijo. Največ oskrbovancev je iz domače in radovljiške občine. Trenutno imamo v domu 128 oskrbovancev, imamo pa še več prošenj za sprejem, ki pa jim zaradi prezasedenosti doma ne moremo ugoditi. Glavni motivi za prihod v dom so v osamljenosti starih ljudi, ki so ostali brez pomoči, zelo veliko pa jih v domove pošljejo bolnišnice. To so bolniki, ki niso več toliko bolni, da bi se nujno morali zdraviti v bolnišnici, pač pa so potrebni stalne nege. Tako postajamo nekakšen podaljšek bolnišnic in temu ustrezno je tudi zdravstveno stanje oskrbovancev. 31 jih je bolnih na srcu, 28 je obolelih na živcih, 17 jih ima razna telesna in revmatična obolenja, 13 je duševno prizadetih in bolnih, 8 je diabetikov, 10 pa jih ima razna druga obolenja, 20 oskrbovancev pretežno leži, 14 pa jih je popolnoma vezanih na posteljo.

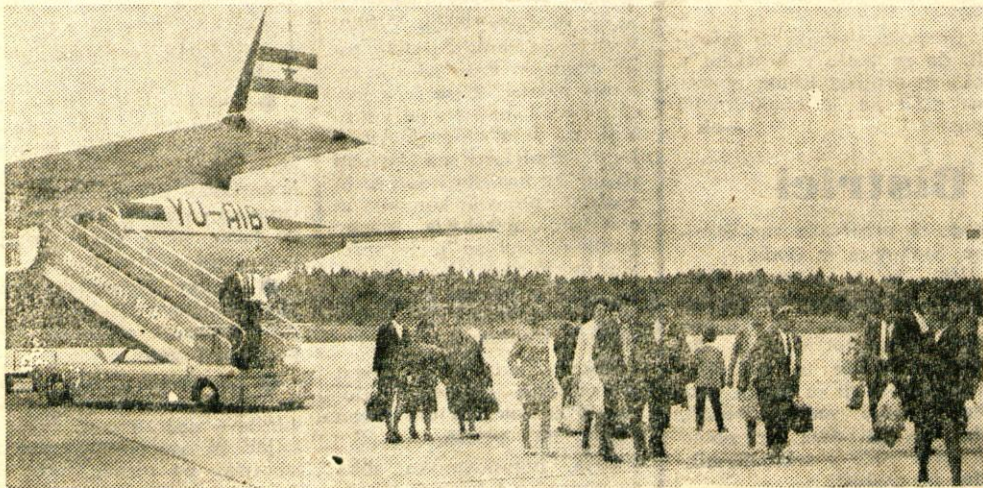
Naš zavod bi lahko nudil popolno oskrbo samo 100 oskrbovancem, v domu pa jih je 128. Ta prenapolnjenost močno ovira normalno delo in močno prizadene življenj-

ske pogoje starih. To še tembolj, ker je med oskrbovanci precej takih, ki so psihično toliko prizadeti, da motijo odnose v ustanovi, saj zavod nima pogojev, da bi s prostorsko razdelitvijo te preprečevali. Samo s skrajnimi napori delavcev se lahko zagotavljajo znosni življenjski pogoji.

Število oseb, ki žele stano-vati v domu pa ne upada, temveč narašča. Zato je nujno, da stanovanjske zmogljivosti povečamo. V gradnji je stanovanjski stolpec, s katerim bo zavod pridobil novih 48 postelj. Sobe bodo eno- in dvoposteljne in bo tako ustrezno zahtevnejšim upokojencem. Da bi imeli upokojenci poleg dobrih stanovanjskih pogojev tudi ustrezno oskrbo, je hkrati s preureditvijo predvidena tudi ustrezno opremljena kuhinja, z zmogljivostjo 160 — 180 obrokov dnevno. Uredili bomo tudi razne delavnice, kjer bi se lahko upokojenci po svojih močeh zaposlili.

Franc Bezovšek, direktor Doma oskrbovancev v Pred-dvoru: »Dom je v gradu Turnu, ki bo kmalu praznoval 400-letnico. Čeprav smo že veliko preuredili, napeljali smo centralno kurjavo, prezdali sobe in drugo, še vedno ni tak kot bi si želeli. Spalnice so velike, kot dnevni prostor uporabljamo jedilnico in hodnike. Oskrbovalcev je največ iz kranjske in škofjeloške občine. Zelo slabo je zdravstveno stanje starih, precej jih je stalno vezanih na posteljo, nekaj pa je tudi kroničnih alkoholikov.

Že pred letom dni smo v domu zgradili dvigalo, ki je nujno potrebno zaradi bolnikov in tudi drugih. Denar zanj smo zbirali dve leti, sedaj pa ga ne moremo uporabljati, ker ima na našem območju električni tok prenizko napetost oziroma je ponekod tudi slaba napeljava. Že vse leto prosimo Elektro Kranj, da bi te pomanjkljivosti uredili, vendar nam zadnje čase niti ne odgovar-

Izseljenci iz Holandije izstopajo iz letala iljušin 18. — Foto: S. Hain

Za stare

jajo več. Dvigalo, v katerem so dveletne investicije doma, pa stoji! Letos bomo uredili kuhinjo. Sami smo zbrali polovico sredstev, to je 50.000 din, za drugo polovico pa smo prosili skupščino občine Kranj, vendar vse kaže, da bomo morali najeti posojilo. Nevarno se je nagnila streha in grozi, da se bo ob prvem večjem snegu sesula.»

Ivan Bizant, direktor Zavoda za rehabilitacijo in varstvo slepih Slovencev: »Center daje domsko varstvo starejšim osebam in drugim, ki jih občine pošljejo v zavod. Domske varstvo dobe tudi delavci, ki so zaposleni v invalidskih delavnicah. Zavod poklicno usposablja slepe in slabovidne za delo v proizvodnji, ter jim skuša omogočiti čim bolj samostojno preživljanje. Usposobljenim invalidom skuša najti tudi ustrezno zaposlitev. Dom oskrbovancev je v skoraj 600 let starem gradu, kar je povezano z velikimi vzdrževalnimi stroški. Sobe so velike pa tudi razporeditev prostorov ne ustreza. Če bi hoteli stanje izboljšati, bi morali prezidati ves grad. Trenutno je v domu 118 oskrbovancev med njimi je 15 občinskih starostnikov, ostali pa so slepi ali slabovidni. Center s sedanjimi zmoglostmi ne ustreza več, zato že dve leti pripravljamo načrte za obnovo in preureditev centra. Dela smo razdelili v tri faze: Najprej bomo zgradili šolo za poklicno usposabljanje slepih, v drugi fazi bi preuredili sedanje prostore šole in delavnic v delavnice in prostore za upravo, v zadnji fazi pa bi preuredili grad. Vsa ta dela bodo predvidoma veljala 9.000.000 din. Ker zavod sam nima sredstev smo se obrnili

na slovensko javnost. Posamezniki so prispevali 16.000 din, kar pa ni niti za načrte.

ZAKAJ STE PRISLI V DOM?

O. K., Stara 78 let: »V zavod na Jesenicah sem prišla skupaj z možem. Pred tem sva živela pri hčerki. Ko pa je moža zadela kap, naju je poslala v dom. Z možem sva imela skupno sobo, tako da sem ga sama negovala. Pred leti je mož umrl in sedaj se v domu počutim zelo osamljeno in bi zelo rada šla domov, toda hčerka me noče k sebi, čeprav ima hišo in sta z možem sama. Tudi obiščeta me ne. Imam tudi sina in še eno poročeno hčerko. Le-ta me je že večkrat povabila naj pridem k njej, vendar so njene socialne razmere zelo slabe.»

P. M., star 81 let: »Ko je zbolela žena, jo je vzela k sebi ena od štirih hčera in v stanovanju sem ostal sam. Da bi šel z ženo, je skoraj nemogoče, ker so se že zaradi nje morali dovolj stisniti. Ko se nisem mogel več sam oskrbovati, sem zaprosil za sprejem v dom. Čeprav mi tu pravzaprav ničesar ne manjka, se ne počutim dobro. Zelo mi je dolgčas, prenehal sem brati časopise, nobena stvar me ne zanima več. Shujšal sem za deset kilogramov. Ne morem se privaditi novemu okolju in novemu načinu življenja.»

P. M., star 75 let: »Bil sem tesar, ko me je zadela kap in mi omrtvičila polovico telesa. Imam tri otroke, vendar nobeden nima toliko prostora, da bi me vzel k sebi, niti toliko časa, da bi me oskrboval. Ker potrebujem stalno nego, sem prišel v dom v Predvdoru. Tu sem že 9 let in

sem se domskega življenja že privadil in bi težko šel drugam. Otroci me redno obiskujejo in mi tudi marsikaj prinesejo. Zelo bi si pa želel, da bi v domu začelo delati dvigalo. Lahko bi šel na dvorišče in ne bi mi bilo treba biti vse dneve v sobi ali na hodniku.»

JE REŠITEV PROBLEMOV STARIH V DOMSKEM VARSTVU?

● Pavle Dolar: »Rešitev je samo za tiste, ki so res potrebni tuje pomoči in najbolj nujnega zdravstvenega varstva. Dom mora biti v naselju, tako da se stari ljudje ne počutijo preveč izolirani. Jeseniški dom je v tem pogledu v idealnem okolju. Pri urbanizaciji pa vse preveč pozabljamo na stare in na stanovanja za stare, ki bi bila cenejša in ustrezno opremljena.»

● Bezovšek Franc: »Pri nas so domovi nastajali v prvem povojnem obdobju, ko smo hoteli socialne probleme odstraniti. Prav v tem vidim vzrok odročnosti domov, čeprav mislim, da bodo podeželski domovi ostali, ker so oskrbovanci tudi iz vasi. Stari osebam je potrebno omogočiti čimbolj nespremenjeno okolje.»

● Ivan Bizant: »Čeprav je že bilo slišati, da je varstvo slepih v enem centru v prihodnje skoraj neprimerno in da bi jih vključili v druge domove za stare, mlajše pa bi ustrezno zaposlili, menim, da je to skoraj neizvedljivo, ker slepi zahtevajo posebno nego, težko pa se tudi vključijo v okolje, oziroma jih okolje težko sprejme. V Škofji Loki pa so že postali del prebivalstva, del mesta.»

L. Bogataj

Začeli so znova

Alpinistični odsek Planinskega društva iz Kranja je bil na robu propada. Ko je prevzela krmilo odseka Ančka Gornikova, se je obrnilo na bolje. Začeli so z akcijo pridobivanja novih članov. V oglasno omarico pri trgovini Hrana v Kranju so pritrčili vabilo, s katerim so vabili k sodelovanju vse, ki jih veseli plezanje v domačih in tujih gorah.

Akcija je uspela, saj so v alpinistične vrste pridobili precej mladih članov, za katere so nato organizirali alpinistično šolo. Vsak četrtek so izkušeni alpinisti predavali novim članom o osnovah alpinizma: osnove in pomen alpinizma, vrstna tehnika, tehnika samoreševanja itd. Razen tega so se mladi člani seznanili tudi s prvo pomočjo, z nevarnostmi v gorah, z reševanjem in podobno. Predavanja so največkrat popestrili z barvnimi diapozitivi. Da bi ohranili potrebno vzdržljivost, so imeli vsako sredo telovadbo na osnovni šoli v Stražišču, po telovadbi pa plavanje v zimskem bazenu. Dva alpinista sta se udeležila tudi instruktorskega tečaja v Ljubljani. Ko se je letošnje vreme otopilo, so se alpinisti preselili v »plezalni vrtec« v Novi vasi pri Predvdoru. Tu so pridobivali potrebno tehniko in pridobivali vzdržljivost. Kljub slabemu vremenu so kranjski alpinisti opravili turni smuk z Bogatinskega sedla na Krnsko jezero, Sedmera jezera z zaključkom ob Bohinju.

skem jezeru. Dvakrat so se udeležili tudi triglavskega turnega smuka. Mladi planinci so prav tako odšli na Storič in Grintavec, in sicer pozimi, opravili pa so še zimsko-letni tečaj na Kališču združen z nošenjem hrane v planinsko postojanko.

Ko se je skala otopila, so mladi alpinisti že opravili prve smeri. Miro Krč in Bergant Stane sta preplezala prvenstveno smer v severozahodni steni Zvoha, ki je dolga 350 metrov, zelo krušljiva in ocenjena s 4. težavnostno stopnjo. Nejc Zaplotnik in Tone Percič pa sta preplezala Rumeno zajedo v Koglu. To je ena najtežjih smeri v Kamniških Alpah.

Zimska in spomladanska alpinistična šola je mlade plezalce naučila predvsem teorije. Za zaključek šole pa so organizirali skupno plezalno turo v Koglu. Tod so jih vodili že izkušeni alpinisti. Vadili so predvsem plezanje po suhi skali. Ker pa so svoje znanje hoteli preizkusiti tudi na snegu in ledu, so se pred kratkim povzpeli na Grossglockner, kjer so se razen s snegom in ledom srečali tudi z višino.

Poleti bodo kranjski alpinisti plezali po domačih gorah, nekaj navez pa bo odšlo tudi v francoske centralne Alpe. Pod Materhorn bodo ob tej priliki odnesli spominsko ploščo Tomažu Bešteru, njihovemu članu, ki se je lani v steni tega velikana smrtno ponesrečil.

J. Košnjek

Organizirane počitnice za otroke

Po nedavni razpravi sekcije za vzgojo in izobraževanje pri občinski konferenci SZDL v Kranju, kjer so razpravljali o organiziranem delu za predšolsko in šolsko mladino med poletnimi počitnicami, so se v krajevni skupnosti Vodovodni stolp v Kranju že odločili za prvi poskus. Vsem staršem v krajevni skupnosti so pred dnevi poslali obvestila in jih seznanili o organiziranem varstvu. Vsak dan,

razen ob sobotah in nedeljah in praznikih, od 8. do 13. ure bi bili predšolski otroci pod strokovnim vodstvom na igriščih obeh vzgojno-varstvenih ustanov, šolska mladina pa v športnem parku. Prirejali bi tudi različne izlete. Krajevna skupnost bo sprejemala prijave do 10. julija. Za organizirano varstvo se bodo odločili, če bo dovolj prijav. Vodnike bo plačala krajevna skupnost.

A. Z.

Izseljenci na Brniku

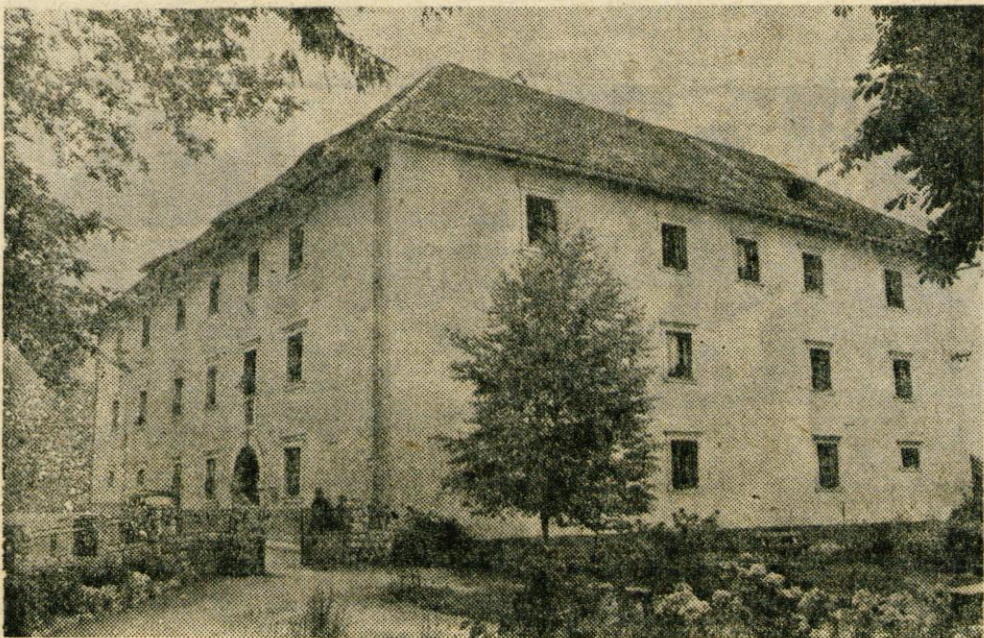
V četrtek popoldne je bilo na brniškem letališču izredno živahno, saj sta prispeli v domovino dve skupini izseljencev.

Ob pol dveh je pristalo letalo znamke DC-8, last letalske družbe KLM (Royal Dutch Airlines), ki je pripeljalo 90 izseljencev iz Clevelanda. Dobri dve uri kasneje pa je pristalo še drugo letalo z našimi izseljenci. Tokrat se

je na brniško pristajalno stezo spustil iljušin 18 z 22 izseljenci iz Amsterdama.

Obe skupini naših rojakov so razen številnih svojcev pozdravili predstavniki izseljeniške matice iz Ljubljane ter narodne noše s harmonikarjem, kar da vsakemu takšnemu sprejemu poseben čar, izseljencem pa ostane v lepem spominu.

-jk

Dom oskrbovancev Albina Drolca je v skoraj 600 let starem gradu Turn. — Foto: F. Perdan

Kranjske šole po sprejemnih izpitih

Pravkar so kranjske šole druge stopnje sprejemale novo generacijo v prve razrede. Zelo različno je bilo zanimanje za posamezne šole. Nekatere šole bile prezasedene, drugod jim učencev še vedno manjka...

Za gimnazijo se je letos odločilo izredno veliko število učencev, in to fantov in deklet, ki imajo dobre pogoje za uspešen študij na gimnaziji. Saj se je prijavilo 64 odličnih in 63 po uspehu prav dobrih dijakov. Le 12 učencev je kandidiralo z dobrim uspehom.

Kot običajno je gimnazija razpisala 120 prostih mest. Vendar je bilo glede na visoko število prijavljenih (139) in glede na uspehe pri sprejemnih izpitih sprejetih 130 učencev. Kot merilo za sprejem je bilo poleg uspeha na sprejemnem izpitu upoštevano tudi mnenje razrednikov o učencih, o njihovi prizadevanosti, nadarjenosti in mnenje psihologa o ustreznosti učenčevih sposobnosti za gimnazijo. Odlični učenci so bili oproščeni sprejemnega izpita. Kot minulo šolsko leto, ko je bila struktura po spolu po mnogih letih prvič nagnjena v prid fantom, je tudi letos kandidiralo skoraj 50 % fantov izmed sprejetih.

Ekonomsko srednja šola se po svoji zahtevnosti in po potrebah kadrov v gospodarstvu uvršča v vrh kranjskih šol. Zanimanje za to šolo je bilo letos neverjetno veliko. Čeprav je šola razpisala samo dva razreda, je kandidiralo kar 150 učencev, kar je mnogo več kot minula leta. Ker je šola sprejemala odlične in prav dobre učence brez sprejemnega izpita, je opravljalo sprejemni izpit samo 41 učenec oziroma učenec. Od 150 kandidatov je bilo 19 odličnih in 75 prav dobrih. Sprejet je bil samo en učenec z zadostnim uspehom. Ker je kandidiralo toliko učencev z ustreznim uspehom, je šola preudarno sprejela 120 novih učencev, kar je 100 % več glede na razpis.

Razpis upravno-administrativne šole je letos enak razpisu prejšnjih let — sprejetih je bilo en razred deklet, čeprav jih je kandidiralo 70. Vzrok za tako nizek sprejem so med drugim tudi premajhne prostorninske zmogljivosti šole.

Na **administrativno šolo** (dvoletno) so lani sprejeli dva razreda učenec. Letos tudi samo en razred (32), čeprav je kandidiralo 48 deklet. Uspeh na obeh administrativnih šolah je sorazmerno nižji kot na ekonomski.

Tekstilna tehnična šola je sprejemala, kot običajno, na pet različnih oddelkov: konfekcijskega, predilnega, pletilskega, tkalskega in kemijskega. Za vsak oddelek je bilo razpisanih 30 prostih mest. Največji odziv, kot že doslej, je bil za konfekcijski

oddelek. Kandidiralo je 55 deklet in fantov, sprejetih je bilo 30. Iz konfekcijskega so nekatere preusmerili na kemijski oddelek. Vprašanje je, če je to ustrezna preusmeritev. Za kemijski oddelek je bilo prijavljenih 17 in za pletilski oddelek 26 učencev oziroma učenec. V predilnem in tkalskem so še 50 % možnosti vključitve. Predvsem so zaželeni fantje, saj imajo možnosti dobiti stipendijo, zlasti na tkalskem oddelku. Sprejemnih izpitov, razen na konfekcijskem oddelku, ni bilo. Merilo za sprejem je bil predvsem uspeh na sprejemnem izpitu iz slovenskega jezika in matematike pismeno.

Čevlarska tehnična šola šele 2 leti vpisuje učence iz osnovne šole. Prej je bila samo šola za odrasle in v čevlarski stroki že kvalificirane delavce. Vendar je imel že letošnji vpis dokajšen odziv, saj je bilo 44 prijavljenih in od teh 30 sprejetih, kot je šola v razpisu tudi napovedala. Nekaj učencev se je na to šolo prijavilo tudi z jeseniškega kota, kjer Planika gradi svoj obrat v Breznici. Pretežno so bili kandidati po uspehu dobri.

Poklicna čevlarska šola, ki je pravzaprav izobraževalni center podjetij Planike in Peka, bo v šolskem letu, ki je pred nami, prakticirala prav tak način izobraževanja kot v preteklem letu. Enoleten učni program, katerega praktični del se odvija v samih tovarnah in teoretični na šoli, usposablja fante in dekleta za prirezovalce in prešivalke. Razpis za to šolo je bil 60 učencev in učenec, vendar bi bile zmogljivosti tudi za 3 razrede. Učence rekrutirata podjetji Planika in Peko. Tudi spričevala veljajo za ti dve podjetji.

Planika je od 15 prijavljenih sprejela 8 deklet za Kranj sprejeli pa bi še katero za brezniški obrat. Z jeseniškega področja bi se lahko za ta obrat vključilo do 30 fantov in deklet. Na razpolago je še dosti mest. Tovarna Peko ima prijavljenih 18 kandidatov za to šolo, sprejela je vse.

Kranjski mlekarški šolski center, edini svoje vrste v Jugoslaviji, vpisuje letos v tehnični in ne poklicni oddelek. Na tehnični pa sprejema učence, ki so že izučeni mlekarji in imajo poleg tega še dvoletno prakso v mlekarški stroki. Sprejemni izpiti bodo samo v obliki preizkusa znanja iz stroke, in to jeseni zaradi oddaljenosti večine učencev. Šola ima sorazmerno veliko kandidatov — 33. Od tega iz Slovenije 12, kar je dosti visoko število glede na izkušnje minulih let. Ljubljanske mlekarne pa še prosijo za sprejem svojih mlekarjev. Iz ostalih republik je najmočnejše zastopana Hrvatska, saj je samo iz Zagreba prijavljenih 11. Ostali učenci

so praktično iz vse Jugoslavije.

Poklicna šola za pletilje, šivilje in krojačice pri Tekstilnem centru Kranj vpisuje »neomejeno« s pogodbami.

Poleg tega pa je ta šola za novo šolsko leto uvedla dve novosti. Izobraževala bo poseben oddelek pletilj-šivilj oziroma šivilj pletenin za Almir. Zlasti dekleta s področja Radovljice imajo za ta poklic, ki je nova specializacija v tekstilni stroki, dovolj možnosti.

Obenem pa bo letos prvič vpisovala v **poklicno šolo** krojačice ženskih oblek brez učne pogodbe. To je možnost za tista dekleta, ki bi se rada izučila poklica krojačice, pa ne najdejo mojstra, s katerim bi sklenile učno pogodbo. Zmogljivost — en razred še zdaleč ni dovolj, saj je doslej šele 12 prijav za ta oddelek.

Poklicna gumarska šola Kranj ima letos premalo interesentov. Doslej je oddalo prošnje samo 9 fantov. Kandidatov bi moralo biti vsaj za en razred, da se bo pouk odvijal.

Poklicna šola kovinarske in elektrostroke v Kranju je pogodbenega značaja. Učenci

prihajajo v šolo za 4 mesece in pol na leto, sicer so v podjetju oziroma pri mojstru. Zmogljivosti šole so: 70 mest za elektricarje in 50 mest za kovinarje. Šola je za zdaj sklenila le kakih pet učnih pogodb.

Poklicna šola za slikopleskarsko in avtoličarsko stroko ima praktično neomejen vpis, ki ni nujno vezan na sklenjeno učno pogodbo. Iz letošnje generacije so sklenjene 4 učne pogodbe. Pač pa je 44 učnih pogodb, ki so se natekle od letošnjega januarja dalje, sklenjene pa so z učenci prejšnjih generacij. Na tej šoli se vpis iz leta v leto rahlo dviga.

Šolski center za blagovni promet sprejema učence s sklenjenimi učnimi pogodbami med trgovskimi podjetji in učenci. Glede na veliko zanimanje deklet za trgovino in pomanjkanje fantov za to stroko, so sprejemala trgovska podjetja ene in druge pod različnimi pogoji. Fantje so dobrodošli takorekoč s kakršnikoli uspehom, medtem ko je bil za dekleta mnogo-krat dober uspeh pogoj za sprejem. Po selekciji samih

podjetij je bilo na šolo sprejetih okrog 190 kandidatov. Od tega je bilo fantov dobrih 10 %. Povpraševanje po fantih je še aktualno.

Solski center ZP Iskra je sprejemal kot običajno na elektrotehnični oddelek (šibki in jaki tok), na strojni tehnični oddelek in v poklicno šolo.

Največ prijav je bilo za elektrotehnični oddelek šibki tok — 61. Med njimi 2 odličnjaka. Za elektro jaki tok je kandidiralo 24 učencev, eden med njimi je bil odličen. Za strojni oddelek je kandidiralo 30 učencev, 3 med njimi so bili odlični po uspehu. V vsak oddelek so sprejeli le 30 kandidatov. Merilo za sprejem je bil poleg pozitivnega spričevala psihotest.

Poklicna šola je razpisala 120 prostih mest za poklice: strojni ključavničar, orodjar, rezkalec, strugar, finomehanik, telefonski mehanik, elektromehanik. Interesentov je bilo le 41. Izmed 50 učencev, ki niso bili sprejeti na tehničnih oddelkih, se jih je 21 odločilo za poklicno šolo. Ker zmogljivosti šole potemtakem še niso zasedene, je vpis še mogoč.

A. Križaj

Začetek IV. Groharjeve slikarske kolonije v Škofji Loki

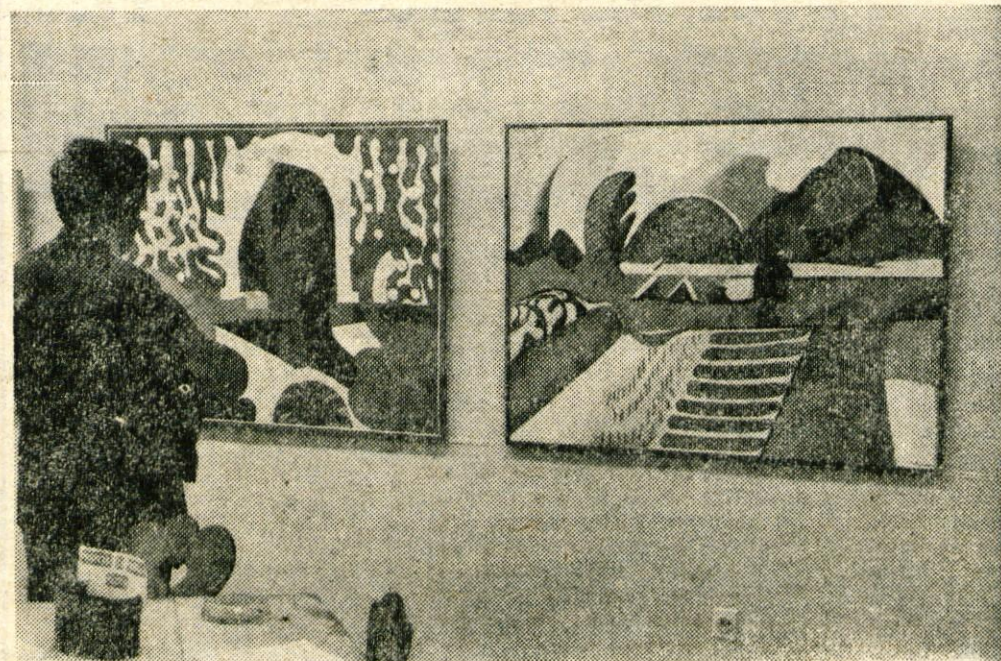
Minuli ponedeljek, 6. julija, se je v Škofji Loki začela IV. Groharjeva slikarska kolonija, tradicionalna prireditve, ki v mesto ob sotočju dveh Sor vsako poletje privabi kopico likovnih umetnikov. Letos sodeluje 12 oziroma 14 slikarjev. To so: Španec Bernardo Ylla, škot John McLellan, Francozinja Suzanne Savrion, Italijan Lenci Saporelli ter slovenski mojstri

čopiča Rudi Gorjup, Peter Adamič, Eugen Sajovic, Ljubo Ravnikar, Milan Bizovičar, Stefan Simonič, Melita Vovk in Božidar Grabnar. Organizatorji pričakujejo še dvojico Gruzincev, ki pa bosta bržkone precej zakasnila, saj jima oblasti niso pravočasno izdale vizo. Kolonija bo trajala do 20. julija. Udeleženci lahko prosto izbirajo motive. Na voljo jim je ce-

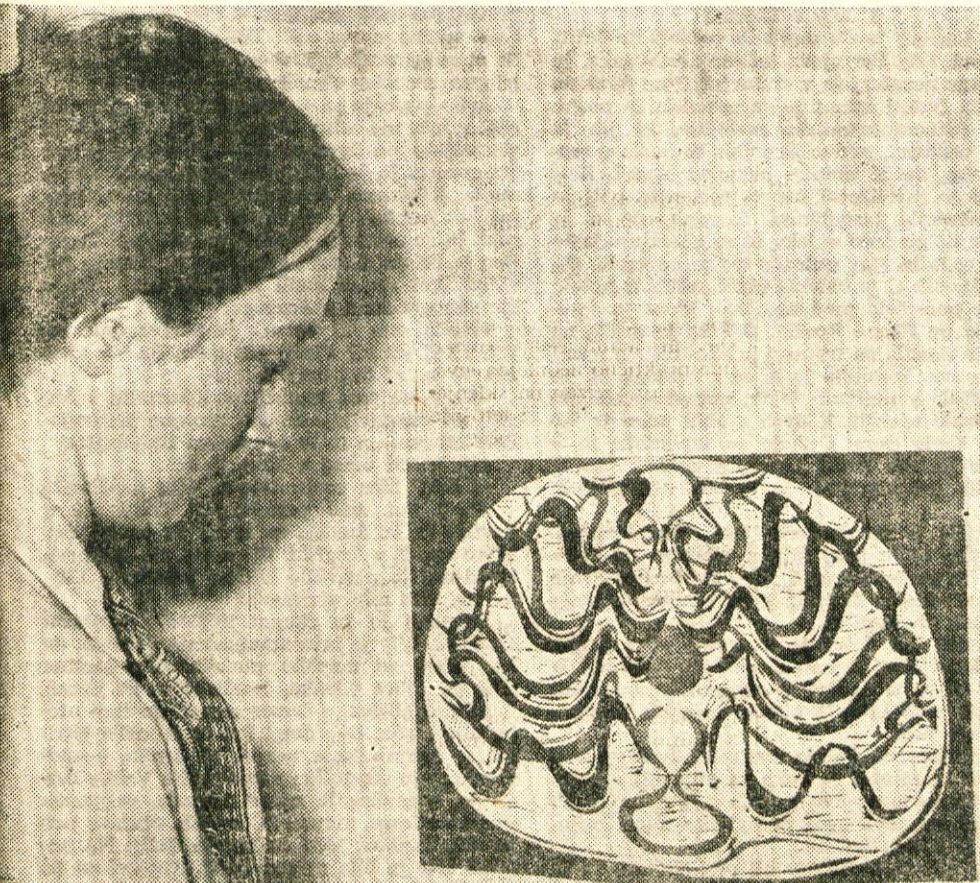
lotno območje občine Škofja Loka, znano po svoji razgibanosti in slikovitosti.

Prejšnji teden so v galeriji Loškega muzeja odprli razstavo del lanskoletnih kolonistov. Sleherni likovnik je prispeval dve ali tri podobi, ki ostanejo trajna last organizatorjev, skupščine občine Škofja Loka in Muzeja.

(—ig)

Detalj z razstave del 111. Groharjeve slikarske kolonije: dve podobi likovnika Francija Novinca iz Škofje Loke. — Foto: F. Perdan

V galeriji kranjske Mestne hiše so prejšnji ponedeljek, 29. junija, odprli razstavo del slikarja Stefana Simoniča. Likovnik prikazuje zanimivo zbirko barvnih in črno-belih grafik. Razstava bo odprta do sobote, 11. julija. — Foto: F. Perdan

Nova grafika Stefana Simoniča

Stefana Simoniča smo doslej poznali kot lesorezca preciznih in izredno razgibanih struktur, s katerimi je podajal sicer tematsko zaokrožen repertoar oblik v pestri različnosti čvrstih in samostojnih rešitev. Te je podajal v črno-belih lesorezih v smislu razdajanja svojih destiliranih, trepetavih najdenin v zvon-

klih premenah belega in črnega. Svet njegovih črno-belih lesorezov sestavljajo oblike bioforme asoaciativnosti, ki so ostale deloma prisotne v slutnjah krajine, kjer je pravzaprav samo naslov prevzet iz narave, likovni smisel pa pritriran skoro do ornamentalnega značaja (Plima, Oseka, Obala in drugi listi iz leta 1969).

Povsem drugačne pa so barvne grafike iz letošnjega leta. Ze sama barva je presenetljivo nov element v dosedanjem Simoničevem delu, vse doslej tako izrazito usmerjenim v kontraste med črnim in belim grafičnim izrazom. Menjal je tudi snov in koncept. Če smo prej govorili o asociacijskih izhodiščih, ki so temeljila na rastlinskem svetu, točneje v strukturi lesa; asociacije so nam vzbujali naslovi del, prevzeti po naravi. Sedaj je Simonič prevzel deduktivno metodo. Vizualno predstavlo danega predmeta, tokrat so na primer to etnografski predmeti: nečke, preslice in drugo. Ob neposrednem stiku s predmetom povzame v smislu

svoje izpovedi njegovo zunanjo podobo. Z abstrahiranjem vseh nepotrebnih detajlov ali pa v določenem trenutku prav s poudarjanjem, z veliko mero stilizacije, s strogo kompozicijo uspe Simonič narediti enostavno in strogo likovno delo. To je podobno izvlečku iz vseh naštetih likovnih momentov s posredovanjem danega snovnega izhodišča. Vse to pa pomeni povsem nepričakovan preobrat v racionalno likovno govorico, ki jo postavlja proti prejšnji, čustveno razgibani.

Ugotovimo torej lahko, da je prišel Simonič s poglobljanjem svojega dosedanjega iskanja med Scilo in Karibdo; obstal je pred hoteti in moči, razdvojil je svojo pot med čisto abstrakcijo in predmetnim doživljanjem realnosti. Razstava opozarja predvsem na to, da se je odločil za temeljito obnovo in preosnovo svojega grafičnega izražanja in da se je predstavil občinstvu takoj po odločitvi, brez odlašanja in pogumov.

A. Pavlovec

TISKARSTVO NA GORENJSKEM

(13. nadaljevanje)

Omenili smo že v našem zadnjem zapisu založniško podjetnost kranjskega tiskarja Ivana Primoža Lampreta. Sodimo, da ga je prav ta radoživa dejavnost — saj mož ni bil le tiskar, pač pa tudi pisatelj, publicist in politik — pritrjala na rob gospodarskega propada. Stečaja ga je najbrž rešila le hitra odprodaja tiskarskih in knjigovestskih strojev ter res bogatega črkovnega materiala.

»Tiskovno društvo v Kranju«, registrirana zadruga z omejeno zavezo, ki je kupila Lampretovo tiskarno, se ne bi mogla tako hitro uveljaviti, če ne bi prevzela v službo tudi prejšnjega lastnika. Tudi izdajanje »Gorenjca« so novi lastniki tiskarne nadaljevali — seveda pod drugačno svetovno nazorsko zastavo — le nečesa niso prevzeli od Lampreta: njegove podjetnosti!

Cepprav je moderno opremljena tiskarnica — zaposlovala je 12 oseb — zmogla tudi zahtevnejše tiske, se je nje delovanje omejevalo predvsem na nabožne tiskovine.

Sicer pa je bilo delo tiskarne že po dveh letih in pol nasilno prekinjeno — zaradi izbruha prve svetovne vojne sredi poletja 1914: tiskarno »Tiskovnega društva« je zasegla avstrijska vojaška oblast — Tiskarno »Savo« (o kateri bo še stekla beseda) pa si je podredila nemška vojska, ohola zaveznica avstro-ogrskega cesarstva. Vojaštvo je v obeh kranjskih tiskarnah nadaljevalo tiskanje — seveda le za svoje potrebe. Zanimivo sporočilo starega Kranjčana: Avstrijci so tiskarske stroje iz tiskarnice »Tiskovnega društva« že vozili na kranjsko železniško

postajo, da bi jih prepeljali bliže k fronti na Piavi — a vojaški razsul na laškem bojišču je njihove namene v zadnjem hipu preprečil in stroji so ostali v Kranju!

Zato je delo v tiskarni »Tiskovnega društva v Kranju« lahko po končani vojni spet steklo. Vodja tiskarne je postal Joško Hrovat, sin Urbana Hrovata, ravnatelja tiskarne J. Krajca v Novem mestu.

V treh letih, treh mesecih in treh dneh — natanko toliko časa je Joško Hrovat vodil tiskarno — se je v to nekdanjo Lampretovo tiskarno, spet vselila založniška podjetnost.

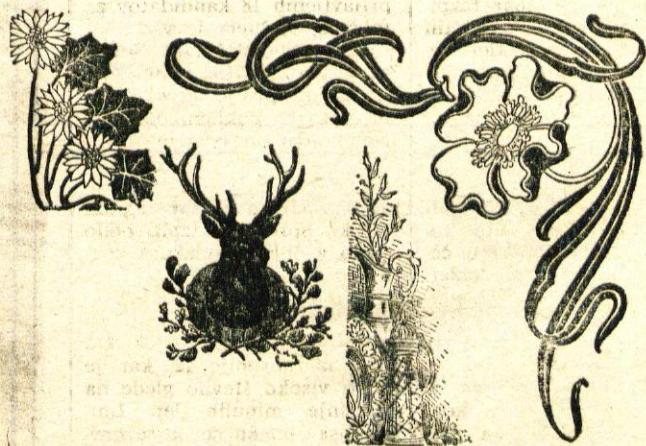
Sestavljalca bibliografije kranjskih tiskov bo gotovo presenetilo dejstvo, da sta prav v Kranju natisnjeni prvi dve knjigi Franceta Bevka (»Pastirčki pri kresu in plesu«, 1920, ilustriral France Kralj — »Pesmi« l. 1921.) — V Kranju je bila v teh letih tiskana tudi znamenita študija dr. M. Slaviča »Prekmurje«, dalje tri enodejanke Stanka Majčna, ljudska igra v 4 dejanjih »Stari in mladi« Antona Medveda in še vrsta knjig leposlovne, strokovne ali drugačne vsebine. — Do l. 1923, imam za sedaj evidentiranih trinajst knjižnih tiskov iz tiskarne »Tiskovnega društva v Kranju«.

Iz te dobe je tudi »Vzorik črk in vinjet«, ki jih je od Lampreta prevzela naslednica njegove tiskarne. Čeravno gradivo, posebno okrasje, ne ustreza današnjemu okusu, moramo vendarle stari kranjski tiskarni priznati velik smisel za pestrost tiskovin.

(Nadaljevanje sledi)

Črtomir Zorec

TISKARNA IV. PR. LAMPRET V KRANJU

Primerki vinjet iz Lampretove tiskarske vzorčne knjige. Okraski so risani v slogu tedanje dobe — secesionistično

Obisk iz Gendringena

Ulftski slavčki, mladi pevci iz Gendringena na Nizozemskem, bodo ta teden prispeli v Kamnik. Z Gendringenom imajo namreč Kamničani že več let prijateljske stike. Mladi pevci bodo nastopili na koncertu v Kamniku in Domžalah.

J. V.

Kino

Jesenice RADIO

8. julija amer. film HLADNOKRVNI

9. julija franc. barv. CS film ANGELIKA IN KRALJ

10. julija amer. barv. film KRVAVI POKER

Jesenice PLAVZ

8. julija franc. barv. CS film ANGELIKA IN KRALJ

9.–10. julija amer. barv. film JEZDEC NA KONJU

Dovje-Mojstrana

9. julija amer. barv. CS film UBOJ V BEVERLI HILLSU

Javornik DELAVSKI DOM

8. julija amer. barv. film JEZDEC BREZ MILOSTI

Kranjska gora

9. julija amer. film HLADNOKRVNI

Radovljica

8. julija grški film SIRTAKI ob 18. in 20. uri

9. julija nemški barv. film KAPETAN GROMOVNIK ob 20. uri

10. julija amer. barv. film SPREMLJEVALEC ZLATE POSILJKE ob 20. uri

Bled

8. julija amer. barv. film STREL V TEMI ob 18. in 20.30.

9. julija amer. barv. film JUNAK PROTI SVOJI VOLJI ob 18. in 20.30.

10. julija amer. barv. film JUNAK PROTI SVOJI VOLJI ob 18. in 20.30.

Kamnik DUPLICA

8. julija amer. film ME-STO BREZ MILOSTI ob 20. uri

9. julija amer. film ME-STO BREZ MILOSTI ob 20. uri

Škofja Loka SORA

8. julija amer. barv. VV film SPOMIN NEDOLŽNEGA MLADENICA ob 18. in 20. uri

9. julija franc. barv. VV film ZBOGOM, PRIJATELJ ob 20. uri

10. julija franc. barv. VV film ZBOGOM, PRIJATELJ ob 18. in 20. uri

Kranj CENTER

8. julija amer. barv. CS film SE ZA NEKAJ DOLARJEV ob 16., 18. in 20. uri

9. julija amer. barv. CS film SE ZA NEKAJ DOLARJEV ob 16., 18. in 20. uri

10. julija angl.-nem. CS film STRELI POD VESALI ob 16., 18. in 20. uri

Kranj STORŽIC

GOLDFINGER ob 18. in 20. 8. julija angl. barv. CS film uri

9. julija franc. barv. film NEKEGA VEČERA NEKI VLAK ob 16., 18. in 20. uri

10. julija amer. barv. CS film SE ZA NEKAJ DOLARJEV ob 18. in 20. uri

Tržič

8. julija italij. barv. CS film IME MI JE PECOS ob 18. in 20. uri

Šolski center za kovinsko in avtomehansko stroko Škofja Loka

razpisuje v šolskem letu 1970/71 sprejem v naslednje oddelke za odrasle:

1. poklicna šola kovinske stroke
pogoji: dokončana osemletka, dve leti prakse na delovnem mestu v kovinarski stroki

2. šola za poklicne voznike motornih vozil

pogoji: opravljeni vozniški izpit vsaj za B kategorijo, dokončana osemletka

Prijave za oboje oddelke sprejema uprava centra do 10. septembra 1970 na naslov: Šolski center za kovinsko in avtomehansko stroko, Škofja Loka, Šolska 1, tel. 85-447.

Gorenjska oblačila Kranj

sprejmejo

ekonomskega tehnika — pripravnik

za delo v knjigovodstvu

Pogoj za sprejem je končana ekonomska ali upravno administrativna šola. Prijave sprejema kadrovski odbor do 15. julija 1970.

1. Lily v Lizboni

V Lizboni je ob marčnih večerih že čutili pomlad. Lily Sergejeva, mlada svetlolaska, je pravkar povečerjala v restavraciji na Avenida Palace. Nekaj minut je še posedela in poslušala južnoamerikanske melodije, ki jih je igral orkester, potem je vstala in odšla v svojo sobo, da bi uredila nekatere stvari. Bolj ko se je približeval čas za sestanek, bolj jo je minevala tesnoba. Navsezadnje si je slekla dolgo črno obleko in se oblekla v krilo iz tweeda in rjav pulover ter se počesala. Ob pol devetih si je oblekla plašč, odšla iz hotela in se pomešala med množico, ki se je sprehajala po Plaza Rossio. Brž ko je prišla na trg, je skočila na tramvaj in se odpeljala nazaj do hotela. Izstopila je in se z rokami, ki jih je tiščala v plašnih žepih, počasi sprehajala po široki avenijski. V dveh vrstah palm je šuštel topli sapa. Cvetle so tamariske in v zraku je bilo čuti jasminov duh. Težko si je bilo predstavljati, da je bila v Angliji še zima.

Prišla je na nerazsvetljeni Plaza Pombal. Ustavila se je pred kipom markiza de Pombala in pogledala na žarečo številčnico svoje ure. »Zveza« v Lizboni ji je bila napovedala zmenek ob devetih.

Minuto čez devet je iz temne ulice pripehjal avto. Imel je zasenčene luči. Napravil je krog in se škripajoč z gumami in zavorami ustavil pred Lily. Hkrati so ugasnile tudi zasenčene luči.

Odpri so se zadnja vrata in Lily Sergejevo je nekdo zgrabil za roko in potegnil v avto. Brž ko se je zvalila na sedež, je šofer naglo pogljal, napravil krog in izginil v ulico, iz katere je bil prišel.

Sij uličnih svetilk je bil preslaboten, da bi lahko videla šoferjev obraz ali obraz človeka, ki je sedel poleg nje. Ko pa je voznik spregovoril, je takoj spoznala, da za volanom ni

pravzaprav zelo majhen in da so se odtlej časi močno spremenili. Bilo je nenavadno, da sta se srečala v Lizboni in da sta oba delala za nemško obveščevalno službo.

Malo pozneje se je vzpenjala Lily po stopnišču hiše na ulici Traversa Sao 23, ki je zaudarjalo po žarkem olju. V opremljenem stanovanju jo je pričakoval njen predstojnik, major Kliemann. Še vedno je bil tako okrogel kot nekdaj, še vedno je bil v obraz tako rdeč in še zmerom je bil lepo oblečen. Zavajen je bil na divanu, sukljal si je brke in bil videti, kot da se smili samemu sebi. Dolgo sta strmela drug v drugega.

»Hudo sem bil bolan,« je navsezadnje rekel. »Kaj pa vi? Pisali ste nam, da ste zboleli. Je sedaj kaj bolje?«

»Kaže, da sem izgubljena. Zdravniki v Angliji mi zagotavljajo še šest mesecev življenja. Pohiteti moram in ta čas dobro izkoristiti.«

»Bi hoteli nazaj v Francijo?«

»Zakaj? Mar moje delo ni bilo uspešno?«

»Bolj kot smo pričakovali. Prišli ste v Anglijo in iz Anglije in sedaj se boste spet lahko vrnili v Anglijo. Ali veste, da ste prvi, ki se mu je posrečilo takšno junaštvo? Lily, na vas sem zelo ponosen!«

Seznanil ju je skupni prijatelj, berlinski časnikar. Lily je brez omahovanja pristala, da bo delala za nemško obveščevalno službo. Bila je dobra učenka, inteligentna in neverjetno iznajdljiva, o čemer so pričala tudi njena potovanja. Dve dolgi leti se je učila šifriranja, uporabljanja nevidnega črnila, gospodarskega in strateškega zemljepisa Velike Britanije, organizacije njene armade, razpoznavanja uniform, stopen in označb, obrisov britanskih tankov, letal in vojniš ladij. Na pomlad 1943 je bila pripravljena. Najprej so jo poslali v neokupirani del Francije, ki mu je vladal Pétain, od koder jo je z diskretno pomočjo Nemcev mahnila v Španijo. Načrt je

DUOBOJ VOHUNOV

Gilles
Perault

bil Kliemann. Vprašal jo je, kako se ji je posrečilo priti iz Anglije. Ni mu hotela odgovoriti: to bi lahko zaupala le Kliemannu. Šofer ji je rekel, da jo bo odpeljal k njemu in je nehal siliti vanjo z vprašanji. Nato jo je mož, ki je sedel poleg nje, vprašal, ali ji je ime Nina in ali se je rodila v Kijevu.

»Ne,« mu je odgovorila.

»Čudno, nekoč sem srečal dekle, ki se je pisala tako kot vi. Bilo je veselo dekle. Iz Gdanske sem jo peljal v Rouen.«

»Smemite klobuk.«

Mož si je snel mehki klobuk, ki mu je zakrival oči.

»Zakaj naj bi to storil?« jo je presenečen vprašal.

»Rada bi vedela, ali ste se kaj spremenili, kapitan Büking. Kaj se je zgodilo z ladjo Adel Traber?«

Vzkliznil je ves osupel in ji v nemirjen tistnil obe roki. V naslednjih nekaj minutah sta obujala spomine na lepe, stare dni pred vojno in na potovanja z ladjo Adel Traber, na kateri je bil Büking kapitan. Lily, mlada, pustolovščin željna Francozinja je šla na obisk k stricu, ki je živel v Estoniji. Za vrnitev v Francijo ji je zmanjkalo denarja. Iz takšne zadrege si mlada dekleta navadno ne znajo pomagati, toda Lily Sergejeva je bila takim rečem vedno kos. Peš je že premerila pot od Pariza do Varšave, prekolesarila je skoraj vso Evropo; začetek vojne jo je zalotil v Bejrutu, ko je bila s kolesom na poti iz Pariza v Saigon.

Ko je bila v Estoniji, je odšla k ladijski družbi Worms in prosila, ali bi se lahko zastopila na eni izmed njihovih tovornih ladij. Kapitan Büking jo je spomnil morske bolezni, ki jo je mučila vse do ustja Seine. Ko si je od bolezni nekoliko opomogla, je med mornarji organizirala strašno bitko z blazinami; perje so pozneje našli celo v podkrovju. Büking in Lily sta morala priznati, da je svet

predvideval, naj bi šla v Madrid in tamkaj zaprosila za britansko vizo. V Angliji je imela sestrično, ki je pripadala višji angleški družbi in katere ime bi jih lahko rabilo kot priporočilo. Vse je šlo kot po maslu. Sestričnine zveze so ji omogočile, da je dobila službo v ministrstvu za informacije; delala je v uradu, ki ga je vodil neki Bernstein.

»Sydney Bernstein vodi filmski oddelek,« je rekla Kliemannu. »Poslal me je v Lizbono, da bi navezala stike s scenaristi in pisatelji, ki so pobegnili iz Francije. Britanci nameravajo posneti nekaj propagandnih filmov, ki naj bi jih po invaziji prikazovali v evropskih deželah. Bernstein bi rad prehitel Američane, ki so že pripravili vrsto takšnih filmov. Nekaj sem jih videla — grozni so, Francozi in Belgijci bi se jim krohotali... Bernstein bi rad zaposlil scenariste, ki živijo pod nemško okupacijo.«

»Imenitno,« je vzkliznil Kliemann. »Če se bo to posrečilo, vam lahko pošljem scenaristov kolikor hočete. Kaj pa radijski oddajnik? Kako ga nameravate prethotapiti v Anglijo?«

Oddajnik je bil skrit v staromodnem, cenemem sprejemniku. Tehniki so skrili kristale v eno izmed elektronov.*

Radio bi morali popolnoma razstaviti, da bi lahko odkrili ključ za oddajanje. Kliemann je pripotoval iz Pariza v Lizbono nalašč zato, da bi prinesel Lily Sergejevi oddajnik. Poprej je uporabljala nevidno črnilo, da bi lahko v pisnih sporočilih svoje informacije. Pisma je pošiljala v Lizbono, od tam pa so jih pošiljali prek Madrida v Pariz. Ta pot pa je bila predolga. Lily je delala v britanskem ministrstvu. Prek svoje sestrične se je prebrinila v družbo, kjer so se sukali britanski in ameriški oficirji.

* Vsak oddajnik ima kristal, ki ga je moč vgraditi v radio in mu dati določeno valovno dolžino, na kateri oddajnik dela. (Op. prev.)

Razcestja

MIHA KLINAR
(MESTA, CESTE
IN RAZCESTJA)

IV. DEL

112

Niso priznali tisočletne krivice, ki je bila storjena slovenskemu ljudstvu v narodno-političnem in kulturnem pogledu. In ta zgodovinska krivica, ki je povzročila, da je Gosposvetsko polje, pred tisoč leti središče karantanske Slovenije, že zdavnaj preplavilo nemško morje. Samo v drugi polovici prejšnjega stoletja, torej v času pospešene germanizacije in graditve nemškega mostu na Adrijo, se je s prisilno germanizacijo, gospodarskim pritiskom in drugimi sredstvi, slovensko narodno ozemlje sleherno desetletje zmanjšalo za povprečno dvesto kvadratnih kilometrov. In ta gospodarski pritisk vladajočega nemštva na Slovence je bil tudi letos eden glavnih činiteljev pritiska na posameznike našega ljudstva, eksistenčno odvisne od dela in kruha v nemških industrijskih in obrtnih podjetjih ali na veleposestvih nemških gospodarjev. To, da, prav to je prebiscit v marsičem izkrivilo, iz narodnega plebiscita v gospodarski plebiscit, torej v plebiscit za koristi nemškega gospodarja. In ta gospodar je zmagal. In ta gospodar bo nadaljeval tudi v bodoče s svojim germanizatorskim pritiskom, slovenske narodne pravice pa se bodo spremenile v ničvreden pogodbeni papir. Zalostna je usoda majhnih narodov, ki jih veliki ne priznavajo za sebi enake. Bojim se, da bomo tudi pri nas prav tako slabo odrezali, kakor so na Koroškem.

»Bog nas varuj,« se zбоji inženir Klaveda za slovensko usodo v krajih, zadesenih z italijansko vojsko, a še bolj za svojo eksistenco, ki bi se mu brez dvoma zamajala, saj bi italijanska oblast ne trpela v upravi rudnika človeka, ki je eden izmed stebrov idrijskih narodnjakov, še

vedno zagrizeno zagnan v slovenski narodni boj kljub opozorilom in nasvetom, ki mu jih daje službeni kolega inženir Pöllinger.

Morda bi bilo res bolje odnehati in se potuhiniti?

Tako inženir vedno pogostejše razmišlja, obenem pa se zaveda, da je umik nemogoč. S svojim narodnjaštvom ni na nosu samo inženirju Pöllingerju, pred katerim se je šopiril, da pred Italijani ne bo nikoli pokleknil in da bi v primeru, ko bi ostalo pri 'status quo', zapustil Idrijo in se preselil v kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev.

»Toda to se ne sme zgoditi! Ne smel!« si govori. »Beograd ne sme odnehati!«

Tako si govori tudi danes v pisarni, ko ga zmoti inženir Pöllinger s pikrim vprašanjem, če misli, da bodo rudarji spet posnemali tržaške delavce.

»Tržaške delavce?« ga inženir Klaveda ne razume.

»Stavkajo. Zopet stavkajo.«

Toda idrijski rudarji tokrat ne nameravajo stavkati, saj jih k temu nihče ni pozval. Vseeno pa je v Idriji čutili rudarsko ogorčenje, saj so tržaški skvadristi na dan stavke napadli prostore uredništev delavskih listov — italijanskega 'Il Lavoratore' in slovenskega lista 'Delo' in ju zažgali.

»Mosconijeva policija bo seveda zopet zama stikala za požigalci,« govorijo rudarji o novem fašističnem nasilju nad tržaškim delavstvom in o oblasti, ki gleda na to nasilje z odobravanjem, čeprav tega javno ne razglasa.

O tem se menijo tudi zastopniki socialistov z Goriškega na svojem sestanku zadnjega oktobra. Od požiga uredništev delavskih listov v Trstu je poteklo že šestnajst dni. Vendar to ni osrednje vprašanje njihovega razpravljanja, marveč razpravljajo predvsem o 'boju za tendence', ki ga je pred nedavnim sprožila ustanovitev treh struj v Socialistični stranki Italije. Treba se je opredeliti, ker vodstvo stranke napoveduje nov kongres v Livornu v začetku prihodnjega leta.

»Mi smo se že opredelili,« vzklikajo zastopniki, saj 'so malodane vsi poročevalci ugotavljali, da so socialistične sekcije po slovenskih krajih Julijske Benečije 'strogo komunistične in da odklanjajo sleherni oportunistem reformistov pa tudi pretirani radikalizem'. Tako je zaključke razprave opredelil sodrug dr. Tuma. Po njegovo bi se morali socialisti zaradi posebnih razmer v Julijski Benečiji izogniti slehernemu, problematičnemu manevriranju, ker so po Tumovem mnenju okoliščine za revolucionarni nastop v sedanjih razmerah vse prej kot ugodne. Osnova slovenskih komunistov na Goriškem naj bi bilo predvsem pridobivanje vseh delavcev v strokovne organizacije, kmetov pa v socialistične gospodarske ustanove, tako da bi oba sloja — delavskega in kmečkega — povezovala konzumne zadruge. Utrditev teh organizmov bo po Tumovo pripeljalo do gospodarske revolucije, ki bo izpodjedla temelje kapitalizmu in ustvarila pogoje za politični prevrat.

V Idriji, kjer se večina članstva nagiba k 'čistemu komunizmu' astenzionistične struje, se s Tumovim mišljenjem ne strinjajo v celoti, saj Tuma meni, da med slovenskimi socialisti Julijske Benečije ni 'reformizma, pa tudi ne ekstremizma, maksimalizma in boljševizma'. Strinjajo se z njegovim nasprotovanjem 'utarnistični struji' italijanskih socialistov, ker nudi zavetje propadlim 'reformistom'. Kljub temu pa so na konferenci Tumu ploskali, ko je rekel, da je slovenski proletariat 'prav iskreno komunističen' in da, kdor deželo in ljudstvo pozna, sme trditi, da je 'slovenski proletariat' Julijske Benečije bolj komunistično vzgojen kakor laški v Italiji.

Slavko, ki mu je rudar Pahor prinesel iz Gorice mamine pozdrave in zavoj z dobrotami (oboje je sprejel brez posebne hvaležnosti), poslušal je od praznika vseh svetnikov in vernih duš delavska razpravljanja o 'boju za tendence', kakor pravijo trenju med strujami v italijanskem socialističnem gibanju, dokler ne razbije teh pogovorov nekega dne novica, da sta se kraljevini Italija in SHS v Rapallu pogodili o novih mejah med obema državama.

Od lanu do platna (3)

Najboljša postrežba za terice

Lan je v mladosti zelo nežna rastlina. Občutljiv je pred plevelom in vremenskim neprilikami. Zrasel je pol do enega metra visoko. Nepozaben je spomin na sinjemodro cvetoči lan, kadar je valovil v rahlem vetru. Podoben je bil morju. In če je ob modrem lanu valovila še njiva rumene pšenice, ob razorjih pa so tekali zdravi, rdečelični otroci, si kmet in kmetica pač nista mogla želeči večje sreče.

Pri nas v Vinharjih in okoli smo porovali (poruvali) lan takrat, ko so bile bilke lepe rumene in so semenske glavice zarožljale, če smo šli z roko čeznje. Rovali (ruvali) smo ga z desno roko, z levo pa smo bilke poprijemali. Ko je bila pest polna, smo jo položili na snop. Take pesti lanu smo polagali vedno malo križem čez spodnjo pest v snopu, da ga je bilo lažje jemati stran, ko smo rifali. Snope so previdno naložili na voz in odpeljali domov na pod, kjer je že bil pripravljen rifalnik. To je na vrhu kakšnih 40 cm široka močna deska, v kateri so zabiti v eni vrsti gosti dolgi zobje — žebliji. Pri rifljanju so s snopov jemali pesti lanu in z njimi udarjali in vlekli čez greben, da so vse glavice popadle proč, na pod. Tudi

oriflane pesti lanu so dajali malce križem na snop in povezali s slamo.

Ko je bilo vse oriflano, so lan zapeljali na pokošen travnik, kjer smo ga pogrnili, da se je godil. Pri tem smo jemali s snopov posamezne pesti lanu in jih zelo natančno razgrnili v vrstah; začeli smo na vrhu parcele od leve proti desni.

Če je bilo suho vreme, da se je lan godil samo ob ju tranji rosi, smo ga pustili tam tri tedne, če pa je vmes večkrat padel dež, smo ga pobrali že po dveh tednih, seveda le takrat, ko je bil suh. Ob slabem vremenu smo ga tudi obračali, da se je lepše godil in potem prej posušil. Pomembno je bilo ujeti pravi čas, zakaj če je bil lan premalo goden, se ni dal tretji,

če pa je bil na tleh predolgo, je predivo začelo črneti in gniti. Tako predivo je bilo slabo in se je že pri trenju trgalo. Večkrat smo ga hodili preizkušati: ko se je bilka lepo prelomila in se je predivo rado ločilo z nje, pa če je bilo močno in lepe svetlosive barve, takrat je bil najbolj pravi čas.

Dvigali smo ga z motikami, ki so sicer rabile za pletev. Dvigali smo ga začeli spodaj na travniku od desne proti levi. Napravili smo ogromne snope, jih povezali z brezovo trto in odpeljali pod streho v kozel (kozolec), kjer so počakali pozne jeseni, ko je bil čas za trenje.

Omenim naj še ravnanje s semenom, ki je ostalo na podu potem, ko smo lan oriflali in ga odpeljali na travnik. Semenske glavice, ki so pri rifljanju odpadle, smo omlatili (potolkli) s palicami (o teh

palicah pozneje!), da so se izpraznile, nato pa smo dali seme na vevnik (velnik) in ga očistili luščin. Cisto seme smo dali potem na velike rjuhe in ga odnesli na sonce ali na ispo (na podstreho), da se je dobro posušilo. Med sušenjem smo ga večkrat premešali. Laneno seme namreč zelo rado plesni, zato se mora temeljito posušiti in spraviti na zračnem, suhem mestu.

Trenje

Trenje je bilo naporno delo, zato so si terice pošteno zaslužile najboljšo postrežbo.

Trlica je popolnoma lesena priprava, dolga do 125 cm. Podobna je žepnemu nožu, le da ima »rezilo«, ki se premika, na koncu ročaj.

Ko sem bila faz mlada, ni bilo več starih, pokritih tarovnic, zato smo trli kar na dvorišču ali v kozlu (v kozolcu toplarju). V ta namen so na tem mestu vsako leto posebej zabili v tla določeno število kolov, na katere so pritrdili trlice. Blizu trlic je bil dolg stol, kamor smo odlagale otrto predivo. Jama je navadno sušil gospodar ali domači sin. Pri snopu je odstranil trto in ga postavil pokonci na mrežo na koncu ro-

va, do kamor je prihajala le toplota, ne pa tudi iskre ali ogenj. Če je bil ta rov med kurščem in prostorom, kamor se je postavil snop lanu, kratek, ali pa, če se je močno kurilo, se je lan lahko tudi vžgal. Zato ga je moral gospodar stalno nadzorovati in ga previdno obračati, da se je ves snop enakomerno posušil.

Za sušenje lanu so morala biti zelo suha drva, da je bilo čim manj dima. Ko je bil lan ves pregret in suh, da je bila slama zelo krhka, je prišla ponj terica z debelo platneno rjuho, ga skrbno zavila in odnesla na terišče. Medtem ko so terice trle prvi snop, se je posušil naslednji.

Marija Frlic

(Nadaljevanje)

Gorenjski kraji in ljudje

ZGODNJE ODKRIVANJE RAKA REŠUJE ŽIVLJENJA

SVETOVNI DAN ZDRAVJA

7. APRIL 1949

Resnica o raku

Rak — bolezen, ki se je človeštvo boji danes kakor v nekdanih dneh kuge ali tuberkuloze, bolezen, za katero so ljudje dandanes skorajda prepričani, da ni ozdravljiva in da po hudem trpljenju vodi v neizbežno smrt, ta bolezen je med vzroki smrti danes na drugem mestu, se pravi, da niti ni najhujša morilka. Največ ljudi namreč umre danes zaradi bolezni srca in ožilja. In vendar se teh bolezni ne bojimo tako zelo kakor raka. Brez dvoma so korenine tega strahu pred rakom v nepoučenosti ljudi, ki še vedno mislijo, da o raku ničesar ne vemo, da ga ne moremo in tudi ne znamo zdraviti. Moramo pa priznati, da s tem, ko bolniku prikrivamo, da je zbolel za rakom, zdravniki tudi sami utrjujejo med njegovo okolico vtis, da gre za res hudo in neozdravljivo bolezen. Iz tega strahu in zaradi nepoučenosti se veliko bolnikov ne pri-

de zdraviti o pravem času, se pravi takrat, ko opazijo prva znamenja bolezni, temveč šele potem, ko se je bolezen razširila že po vsem telesu. Res je, da uspehi zdravljenja še daleč niso tako dobri, kot npr. pri zdravljenju pljučnice, raznih drugih vnetnih obolenj in poškodb. Res je, da o raku še ne vemo vsega, res je pa tudi, da je vedno več bolnikov, ki jih lahko pozdravimo in smo jih tudi že pozdravili. V Sloveniji npr. živi 18.000 bolnikov, ki so zboleli za rakom od 1. 1950 dalje. Ravno ti bolniki so postali najboljši zdravnikovi zavzniki v boju proti raku. Pogumno in javno govorijo o tem, da so imeli raka, o tem, kakšni so uspehi zdravljenja, in tako presegajo tudi strah pred rakom. Vsem, ki utegnejo kdaj v bodoče biti žrtev te bolezni, želijo kar največ povedati o znamenjih raka, da bi ga lahko pravočasno spoznali. Tako pač jim hočejo vliti poguma in jim pomagati v boju za zdravje. V Ameriki se takšni ozdravljeni bolniki združujejo v klube, ki prirejajo shode in v tem smislu poučujejo ljudi. Prav tako zasledimo v časopisju domala vseh dežel sestavke bolnikov, ki so tudi sami oboleli za rakom in se zdravili, pa skušajo drugim pokazati, da rak le ni tako brezupna bolezen in da ga je moč ozdraviti kakor druge bolezni.

Število za rakom obolelih še neprestano narašča pri nas kakor tudi drugod po svetu. V Sloveniji npr. je 1. 1950 zbolelo za rakom 1767 prebivalcev, 1966. leta 3717 in 1967. leta 3801. Leta 1966 je umrlo za rakom 2425 ljudi, leta 1967 pa 2599. Da ne bi število smrtnih primerov naraščalo vzporedno z rastočim številom rakavih bolnikov, je pač nujno potrebno, da se znebimo strahu pred rakom.

(Se nadaljuje)

**Za večjo
prometno varnost**

Promet vprežnih vozil in gonjenje živine

Voznik vozi vprežno vozilo, če sedi na njem ali pa če vodi živino tako, da gre pred njo ali ob njej. Živino mora voditi pri prehodu čez cesto, ki je rezervirana za promet motornih vozil ali na prehodu ceste čez železniško progo brez zapornic ali z zapornicami.

Voznik vprežnega vozila, ki pelje za drugim vprežnim vozilom, se mora premikati za tem vozilom v razdalji najmanj na 50 m, da omogoča prehitevanje hitrejšim vozilom.

Posamezne živali, črede ali krdela sme po cesti voditi ali goniti le nekdo, ki jih lahko obvlada in ukrene, kar je treba, da prepreči nevarnost.

Kadar goni ali vodi gonjač po cesti živino, je dolžan skrbeti, da je leva polovica vozišča prosta za promet. Živino morajo gonjači goniti v ločenih skupinah, da omogočajo vozilom varnejšo vožnjo mimo.

Kadar se goni živina v čredi ali krdelu ponoči, mora biti na začetku in na koncu črede gonjač s prižgano lučjo vidno za druge udeležence v prometu.

Dr. J. Prešern:

Kronika PD Radovljica 1895 - 1970

Ponatis z dovoljenjem uredniškega odbora Planinskega vestnika. Prispevek je bil objavljen leta 1955 v PV.

— 4 —

Kako je gradnja Vodnikove koč razjarila Nemce in kako so ji hoteli odvzeti njen pomen, je razvidno iz nadaljnega poteka dogodkov, ki pa se niso odigrali v tisku, pač pa na mestu samem. Kako so intrigirali okrog Aljaževga stolpa in Kredarice, je opisal že Mlakar. Tukaj pa kake »pravne« podlage le niso mogli najti. Ker je vpis nemških gostov v spominski knjigi Vodnikove koč navzlic vsej nasprotni propagandi naraščal, so se izognili planini Vele polje, kjer je tedaj koča stala, zgradili višje gori novo, zelo lepo izpeljano pot in jo imenovali Deutscher Weg. SPD je reagiralo na originalen način: Enostavno je preneslo koč s planine višje gor tik ob novo pot, kjer stoji še danes. To so je zgodilo 1910. Prenos koč je organiziralo in izvedlo vsekakor Osrednje društvo, v čigar upravo je koča prešla, ker se v bilancah podružnice od tedaj več ne omenja. Pod kakimi pogoji in po kakšnem dogovoru se je to zgodilo, tudi v arhivu SPD ni najti vira. Tako stoji danes koča kot najstarejša koča SPD sploh — prej postavljena Orožnava koča na Črni prsti je med okupacijo pogorela — ki je prestala vse vojne in naravne viharje kot živ dokaz, kako skromne so bile zahteve tedanjega našega planinca. Lepo, spoštljivo in s kulturnega stališča zelo umestno bi bilo, da se ohrani še naprej kot nekaj muzejski komad tudi v primeru, če bi se gradila nova koča.

Kot druga postojanka je bila najavljena koča na Rodici v Bohinju. Podružnica je najbrže predelala kako pastirsko koč in uredila v njej prostor z 8 ležišči in prostoro za vodnike. Ve se le, da je bila otvorjena 1. VIII. 1899 in opuščena leta 1906.

Leto 1899 je bilo zelo plodovito, kajti PV poroča, da se »gradi v lepi dolini Planici kočica za sprejem turistov zaradi prizadevanja g. župnika Lavtižarja prav ob vnožu Ponce.« Lavtižar je seveda videl dejanje in nehaje soseda Aljaža, hotel je biti nekaj njegov konkurent s svojo Planico, ki po njegovem mnenju ni zaostajala za Aljaževimi Vrati. Ampak Lavtižar ni bil rezolutni Aljaž in kot mehka duša velikim poslovnim zadevam ni bil kos. Bil je nekaj slovenski globetrotter, saj je obhodil in popisal veliko sveta (knjige Pri južnih Slovanih, Pri severnih Slovanih, pisal je zgodovinske črtice in povesti). Pod njegovim vodstvom in ob sodelovanju rateškega gospodarskega odbora — rateške agrarne skupnosti je bilo zgrajeno zelo skromno in zelo majhno zavetišče pod okriljem SPD, vidno tudi zunaj opremljeno z emblemom SPD in po podružnici slovesno izročeno prometu 3. IX. 1899. Lavtižar je bil dalje celo ustanovni član podružnice. — V Planico Ratečani tedanje čase sploh niso hodili pozimi. Ne ve se natančno, ali je vzel to tretjo postojanko plaz v zimi 1903 ali 1904, vsekakor pa najbrže v zimi 1903/1904, ker se spominska knjiga konča z letom 1903.

O četrti postojanki poroča PV 1900 naslednje:

»Gospa Terezija Soukup, rojena Tomz, je darovala zasebno svojo koč, ki jo je zgradil njen oče Blasius Tomz na Poljski planini in kamor je zahajal rad vsako poletje do svoje smrti, Radovljiški podružnici SPD. Za ta dar izrekamo plemeniti gospe najprisrčnejšo zahvalo.«

Blaz Tomc je bil domačin iz Poljč pri Begunjah, po poklicu klobučar, ki si je kot izseljenec v ameriškem Baltimoreju

pridobil nekaj premoženja, odprl potem delavnico in trgovino v Beljaku, kjer obstoji še danes trdka Hubert Tomz ob mostu. Slovesna otvoritev koč je bila 28. VII. 1901. Po tedanjem običaju jo je blagoslovil zgodovinar Josip Gruden, slavnostni govor je imel Robč, domači pevski zbor pa je pod vodstvom učitelja Zavrla zapel tri pesmi. Navzoči so bili med drugimi prof. Prusik za Češko podružnico, za Ziljsko prof. Apih in Leon Knafeljc, begunjsko občino pa je zastopal župan Janez Janc. Če posežem nazaj v svoje spomine takrat trinajstletnega fantka, z licem zabuhlim od zobobola, ki je pravkar dokončal drugo gimnazijo, moram še danes reči, da je bilo »strašno« lepo. Udeležba okrog 100 ljudi. — Koča danes ne obstoji več. Ko se je pozneje zgradila višje gori na Begunjščici Vilfanova koča, jo je društvo odstopilo srenji Poljč v zameno za svet za novo koč. Pogorela je med okupacijo obenem s planinskimi stavbami vred.

Nameravana je bila gradnja nove koč na Konjščici, a iz neznanih vzrokov odložena. V članku Planina Konjščica v Bohinju je Al. Rihteršič lepo opisal »bajno ležečo« planino. V zameno za novo koč je bila kot peta društvena postojanka popravljena in preurejena planšarska koč na tej planini, založena je bila z vsem potrebnim, s konservami, spominsko knjigo in pijačo.

Oskrbovala jo je planšarica iz sosednje sirarne. Zgodilo se je to 1906. O nadaljnji usodi koč ni poročil.

Kot šesta nova postojanka je bila zgrajena 1906 koča nad Babjim zobom, kajti poročilo dr. Vilfana na obč. zboru 1907 pravi: »Zgrajena je bila lepa planinska postojanka na vrhu Babjega zoba, ki je tudi že plačana; Vodnikova je dobro uspevala, obisk poskusne koč na Konjščici je bil zadovoljiv.« Ta koča na Rjavem vrhu nad Babjim zobom je že med I. vojno tako propadla, da je podružnica ni hotela več vzdrževati tudi zato ne, ker obisk ni bil zadovoljiv. Izročila jo je privatniku pod nekimi pogoji, nekaj inventarja pa je bilo prepeljanega v Vilfanovo koč.

Tomčeva koč na Begunjščici je počasi šla pot vsega minljivega. Tako je propadla, da je bilo treba nekaj ukreniti. Odbor se je odločil, da zgradi novo koč višje, tam kjer je stala prej ovčarska bajta. »Po zašlugi Valentina Šturma in vrlih Beguncev« je bila zgradba popolnoma zasigurana. Res je bila slovesna otvoritev določena na 19. VII. 1907, zaradi dežja preložena na 2. VIII. ko je spet deževalo. Tako se je slovesna otvoritev opravila šele 25. VII. 1908 z otvoritvenim govorom dr. Vilfana, dejansko pa je bila prometu izročena že prej. Stroški z vsem inventarjem vred so znašali 7000 K. Koča je pogorela med okupacijo 1943.

S to sedmo planinsko postojanko pa društveno gradbeno delo ni bilo izčrpano. Po vzoru drugih planinskih društev je gradilo tudi pota, postavilo in odprlo 1. junija 1907 most čez Savo pod Kamno gorico z izdatno podporo deželnega odbora in privatnikov specialno za ta namen, 1912 novo brv čez Rudnico v Bohinju, popravilo tudi pot skozi Poključsko luknjo. Za svoje gradbeno delo je podružnica našla polno priznanje pri centrali, saj beremo v poročilu o delovanju SPD in njegovih podružnic za leto 1908 sledeče:

»Radovljiške podružnice ozemlje je pač najlepše sredi krasnih planin... Minulo leto je podružnica sijajno pokazala, kaj se da doseči s požrtvovalnostjo in vztrajnim delom. Ima pa tudi moč in za načelnika... ki jim bije srce za naše planine in za naše društvo...«

GLENCA — REKREACIJSKO SREDIŠČE ŽIROVNICE

Žirovnici že dalj časa razmišljajo, da bi poleg novega žirovnjskega naselja na Breznici, ki leži na jasi nad Žirovnico, uredili rekreacijski center. Prostor, domačini ga imenuje Glenca, je primeren. Na žirovniški krajevni skupnosti so povedali, da imajo že izdelan idejni načrt. V kotanji so uredili športne naprave, razen tega pa tudi oder na prostem, tako da bodo lahko prirejali gledališke predstave. Bregovih okrog kotanje ne bo težko urediti tribuna.

Na izračunih bo tako urejen prostor lahko naenkrat sprejel tisoč ljudi. Trditve je realna, saj je bilo pred leti, ko ni bilo na tem prostoru čebelarški tabor, na Glencah več kot 100 ljudi.

Trditve Glenc bo finansirala krajevna skupnost Žirovnica.

Prva dela so že stekla. Čeprav napredujejo počasi, upajo, da bodo imeli v Žirovnici na Glencah čez nekaj let lepo urejen prostor za množične kulturne prireditve ter velike možnosti za rekreacijo domačinov ter vse številnejših turistov.

J. K.

DOLINO ZAVRŠNICE BODO UREDILI

Dolina Završnice obišče vsako leto veliko ljubiteljev narave, ki v slikoviti soteski najraje postavljajo šotore, taborišča, pa so jo tudi že večkrat izkoristili za taborjenja.

Završnica na žalost ni urejena. Zato je krajevna skupnost Žirovnici naročila izdelavo ureditvenega načrta doline Završnice. Težišče načrta je ureditev okolice Završniškega jezera. Nameravajo zgraditi športni park, ki bo dobil svojo pravo podlago z zgraditvijo novega hotela. Na krajevni skupnosti Žirovnici namreč računajo, da bodo te objekte lahko uporabili športniki za treninge. Razen tega nudi samo jezero številne možnosti za čolnarjenje in ribolov.

Ureditveni načrt prav tako predvideva, da bi severno od Završnice uredili prostore za taborjenja, gornji konec doline pa namenili graditeljem počitniških hiš.

Završnica bo gotovo še bolj privabljala turistično javnost tako v letni kakor zimski sezoni. Do Bleda je namreč le nekaj kilometrov, pa tudi do najbližjega zimskega turističnega središča na Zelenici ni daleč. Seveda bodo morali zato izboljšati cesto, ki je trenutno v slabem stanju.

J. K.

KANALIZACIJA V ZABREZNICI

Občinska skupščina na Jesenicah se je odločila, da skupno kanalizacijo v Žirovnici v nekaj letih dokončno uredi. Vprašanje kanalizacije v vseh vseh žirovniške krajevne skupnosti, in sicer v Mostah, Žirovnici, Selu, Zabrznici, Breznici, Doslovičah, Smokuču, Rodinah, Vrbi in na Bregu. Za ureditev vasi bodo zgradili osrednji kanalizacijski vod, katerega bodo postopoma priključevali drugotne kanalizacije v vseh vasi.

Letos so že uredili kanalizacijo v Zabrznici, sedaj pa bodo uredili v vrsto še ostala naselja. Računajo, da se bodo priključili kanalizaciji v Selu pri Žirovnici.

J. K.

MOST, DOM IN GRAMOZNICE

Prebivalci Ribnega že dolgo žele, da bi uredili most čez pot, ker je starega odnesla voda. Pri skupščini občine Jesenice predvidevajo, da ga bodo začeli graditi že letos, odprt bo naslednje leto. Podjetje Kompas, ki je lastnik izletnega doma, pa ima predvideno, da bo dom prihodnje leto preurejati v hotel. Gramoznice bodo ostale, ker je tu dober gradbeni material.

B. B.

ZE TO ZIMO ŽIČNICA V PLANICI?

Plančani imajo v načrtu gradnjo žičnice v Planici. Gradnja dela so poverili podjetju Kovinar z Jesenic. Dela bodo stala okrog 600.000 din. V ta namen so letos že zbrali 180.000 din. Za ostalo vsoto pa bi najeli posojilo. Ker bo žičnica namenjena pridobitvev za kraj, pri turističnem društvu računajo na pomoč prebivalcev.

B. B.

NEDELJSKO IZLETNIŠTVO OB BOHINJKI

Ob sobotah in nedeljah se zaradi podrtega mostu v Ribnem veliko izletnikov pripelje pod zavetje smrekovih gostov Jelovca in mrzlih valov Bohinjke. Čeprav do tam ni dostopa, čez pot, je izletnikov celo več kot lansko leto. V glavnem hodijo po ribe, ob Bodešč proti Lancovem je možna vožnja s kajaki, kajaki in delno s čolni, kjer je voda globlja. Cesta je do Bodeškega mostu razmeroma dobra, od tam naprej pa je v slabem stanju. Precej izletnikov zavije tudi na Talež, kjer je izletniški dom. Zelo dober dostop je do doma v Ribnem, saj raj do njega pelje široka asfaltna cesta.

M. B.

80 let prostovoljnega gasilskega društva v Mengšu

Prostovoljno gasilsko društvo v Mengšu je bilo ustanovljeno leta 1890 na pobudo lastnika Ravbarjevega gradu inženirja Stareta. Ob ustanovitvi je društvo šlo 17 članov in so imeli le ročno brizgalno in nekaj najnujnejše opreme, danes pa ima 389 gasilcev na razpolago najmodernejšo opremo za gašenje požarov. Na tekmovanjih gasilcev so dosegli že mnogo pomembnih uspehov o čemer pričajo številna priznanja in

pohvale, med katerimi so najbolj ponosni na red zaslug za narod. Člani so bili lani na zveznem tekmovanju v Titovih Užicah prvi, na gasilski olimpiadi v Avstriji pa so dobili srebrno kolajno. Mladinci so na zveznem tekmovanju zasedli tretje mesto in bodo za nagrado letovali v Nemčiji.

V počastitev 80-letnice društva je bila že prejšnjo nedeljo v Mengšu velika gasilska vaja, v kateri je sodelovala

tudi gasilska brigada iz Ljubljane. Vajo si je ogledalo prek 1000 občanov. To nedeljo pa je bila v počastitev praznika mengeških gasilcev po mestu slavnostna parada. Najprej so jahali konjeniki, za njimi se je vil spreved narodnih noš, nato so korakali pionirji, za njimi pa domača gasilska četa in gasilci povabljenih gasilskih društev, nazadnje pa so skozi mesto z odprtimi sirenami peljali gasilski avtomobili. I. Sivec

V paradi so sodelovali narodne noše, pionirji in gasilci. — Foto: F. Perdan

Mengeške poletne prireditve

V Mengšu ima amatersko igranje že dolgo tradicijo. Po vojni sta tu delovali celo dve amaterski skupini, ki sta se kasneje združili v delavsko prosvetno društvo Svoboda. Letos se bo društvo v okviru mengeških poletnih prireditev predstavilo z Levstik-Kreftovo tragedijo Tugomer. Nekaj o delu društva nam je povedal predsednik Slavko Pišek.

»Mengeške poletne prireditve smo si zamislili v mnogo širšem obsegu, kot nam jih je uspelo uresničiti. Poleg domačega društva bi se občinstvu predstavile še druge dramske skupine, folklorni in zabavni ansambli itd. Tako je gostovalo pri nas Ljubljansko mestno gledališče, ki se je predstavilo s satiro 2 x 2 = 5, ki pa je naletela na zelo slab odziv gledalcev, zato smo tak gostovanja opustili.

Lani smo naštudirali Gogoljevo Zenitev, ki so jo gledalci zelo toplo sprejeli. Zenitev smo uprizorili tudi v Domžalah in v Sapu. Jeseni smo gostovali na Koroškem v Senti Jakobu in v Škocjanu. Dvornice so bile povsod nabito polne, rojaki pa so nas nagradili z dolgimi aplavzi in

nam vzklikali: Hvala, bratje, še pridite! Letos so nam vrnil obisk s predstavo Martina Krpana.

Radi bi večkrat nastopili, pa je to skoraj nemogoče, ker so skoraj vsi igralci zaposleni. Največ je delavcev, precej je tudi obrtnikov, uslužbencev in dijakov. Letos smo prvič nastopili na republiški reviji amaterskih gledaliških skupin, ki jo organizira Senti Jakobsko gledališče iz Ljubljane. Pod vodstvom Maksa Furjana, ki že vrsto let režira naše prireditve, smo se predstavili z Gogoljevo Zenitvijo. Gledalci so nas

toplo sprejeli in tudi kritika je bila pohvalna.

Letos imamo prvič še pred predstavami zagotovljena denarna sredstva, za kar se imamo zahvaliti svetu za prosveto in kulturo v Domžalah, pomagajo pa nam tudi bližnje tovarne. Igralci ne dobe posebne nagrade in je tudi ne zahtevajo. Največja nagrada zanje je aplavz.

Predstave Tugomerja bodo 11. in 12. julija zvečer v letnem gledališču. Če bo lepo vreme, pričakujemo, da si bo ogledalo obe predstavi okrog 2000 ljudi. Pozneje bomo gostovali tudi v bližnjih krajih. I. Sivec

40-letnica medvoške godbe na pihala

V nedeljo je bila v rekreacijskem centru v Medvodah slovesnost ob 40-letnici godbe na pihala. Dopoldne so godbe iz Kranja, Gorij pri Bledu, Domžal, Mengša in Litostroja pripravile samostojne koncerte, popoldne pa je sledila parada pihalnih ansamblov.

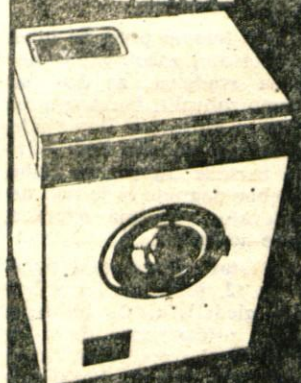
Na slovesnosti sta občanom spregovorila predsednik občinske skupščine Ljubljana Šiška prof. Damilo Sbrizaj in predsednik krajevne skupnosti Tone Plešec, godbam pa so podelili spominske plakete. Ob koncu pa so sodelujoče godbe pripravile skupni koncert. F. Rozman

**EN KREDIT
EN PREVOZ
EN NAKUP**

VELENJE

**VSE POD
ENO
STREHO**

**Na
Gorenjskem
sejmu**

Zakaj je zmanj- kalo kruha?

Ker je v soboto, 4. julija, v Kranju zmanjkalo črnega in belega kruha (s podobnimi težavami pa so se srečevali tudi v nekaterih drugih slovenskih mestih) smo o tem poprašali direktorja kranjske pekarnice. Povedal nam je, da so v kranjski pekarni v petek do 12. ure spekli 21.428 kilogramov črnega in belega kruha ter 306 kilogramov rženega.

»To je približno 1000 kilogramov več, kot smo imeli naročil. Ker nam trgovine in gostinski lokali niso sporočili dodatnih potreb, količine kruha nismo povečali, čeprav bi jo lahko. Saj smo v petek pred praznikom še popoldne čakali, če bodo prišla morda dodatna naročila.

Glede na prejšnje statistike, ko je bila poraba kruha v Kranju med prazniki okrog 7000 kilogramov na dan, smo menili, da bo tudi sedaj ta količina zadostovala. Kaže pa, da je na večjo porabo vplivalo slabo vreme. Delikatesa v Kranju je namreč še v soboto dobila dodatnih 2000 kilogramov kruha iz Skofje Loke, ki je tamkaj ostal zato, ker je bil piknik preložen. V nedeljo pa smo iz loške pekarnice dobili v Kranj 1200 kilogramov kruha. Vendar pa smo od te količine potem morali 200 kilogramov vrniti.

V Kranju je torej znašala med prazničnimi dnevi poraba kruha prek 24 tisoč kilogramov. To je pa precej več kot med prejšnjimi prazniki. Vseeno pa lahko trdim, da kruha ne bi zmanjkalo, če bi naša pekarna pravočasno dobila dodatna naročila.

A. Z.

Pred kratkim je bila na Jesenicah v Domu upokojencev majhna slovesnost. Srečali so upokojence, ki so ali bodo v letošnjem letu izpolnili 80 in več let. Srečanja se je udeležilo 10 upokojencev, druge, ki zaradi bolehnosti in betežnosti niso mogli priti, pa so predniki društva upokojencev obiskali na domu in jim izročili skromna darila. Jubilarji pozdravili predstavniki društva upokojencev, Zvezarne, sindikata in občine ter jim za vse najlepše v pozni jeseni življenja. Ob zakuski, ki je sledila, so jubilarji obujali spomine na svoje delo, ko so delali po 12 ur dnevno brez vsake delovne zaščite in brez vsake »urlavba«. Vsi so izrazili željo, da bi se srečali vsako leto. — Foto: I. Klančnik

Kranjski alpinisti v francoskih Alpah

V petek, 3. julija, je odšel iz Kranja na 10-dnevne kondicijske priprave v francoske Alpe del bodoče alpinistične odprave v Pakistan, ki ga sestavljajo kranjski alpinisti Tomaž Jamnik, Stane Kofler in Janez Ažman. V mestu Courmayeur se jim bodo pridružili še vodja bodoče odprave v Pakistan dr. Ivo Valič, fotograf Joco Žnidaršič ter psiholog dr. Derganc.

Pridružila se jim je tudi kranjska naveza Zaplotnik-Markiž ter Mojstrčan Brojan. Skupno bodo poskušali preplezati nekatere zahtevnejše smeri in se s tem čim bolj pripraviti na težke vzpone v Pakistanu.

Čeprav so se omenjeni planinci podali na zahtevne in nevarne alpske vzpone, sta se v petek poslovila od njih le dva njihova tovariša! —jk

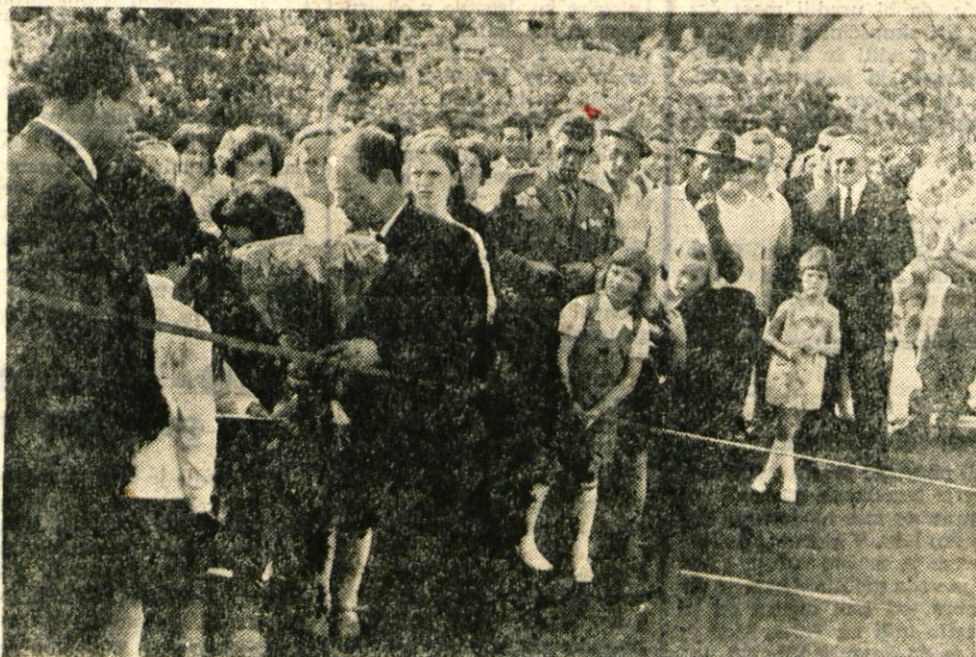
Iz Dvorjani v Cerkljah po asfaltu

Takega zadovoljstva otilo pred kratkim v Dvorjanih pri Cerkljah, ko so prli modernizirano cesto dolgo ni bilo. Bilo je praznično razpoloženje, krajšem programu je izročil namenu odbor kranjske občinske skupnosti Franc Korošec.

Fov. Korošec je obritvi poudaril, da je kranjska skupnost Grad že dalj poskušala uresničiti željo po asfaltiranju te ceste. Letos spomladi pa so se lotili, da bodo s skupnim močmi cesto le uredili. se je vseh 85 hiš iz Dvorjan iz Cerklj lotilo s akcije. Zbrali so kar 3 milijone in 400 tisoč prostovoljnimi delom in materialom pa so opravili nad 2 milijona starih delov vrednosti. Celotna sticija je veljala okoli milijonov starih dinarjev. blizno polovico so prispevali občani, ostalo pa kranjska skupnost Grad in Cerklja. Delo za nadzorovanje vestno opravilo Cestno podjetje iz Kranja.

Po otvoritvi je bilo pomanjkanje s skiroji in in parada motornih vozil.

Dvorjani so tokrat zali, kaj vse se da napraviti, če složno primejo za delo.

Odbornika Franca Korošca so pionirji pozdravili s šopkom cvetja. — Foto: V. Uranič

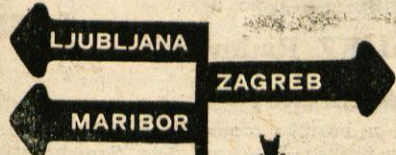

XX. jubilejni mednarodni Gorenjski sejem v Kranju od 7. do 18. avgusta

PROTI ZIMI - PRIJATELJ ZA MRZLE DNI -

VELENJSKI LIGNIT

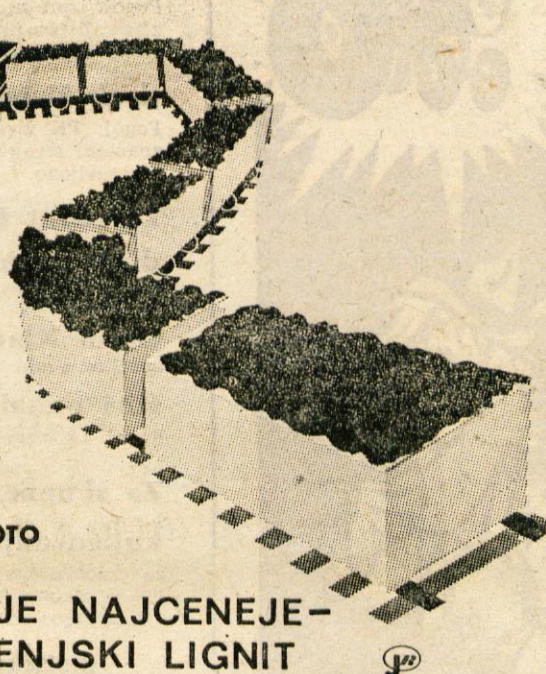

OZIMNICO
SI PRIPRAVIMO JESENI,
KURJAVO PA ŽE ZDAJ,
DA SE DO ZIME OSUŠI
IN PRIDOBI NA KVALITETI

VELENJSKI LIGNIT
BO NAPOLNIL VAŠ DOM
S PRIJETNO IN ZDRAVO TOPLOTO

NE POZABITE:
ZA SONCEM GREJE NAJCENEJE -
VELENJSKI LIGNIT

RUDNIK LIGNITA VELENJE

ŽIVILA KRANJ

Teden pohištva od 4. - 11. julija 1970

v blagovnici v Cerkljah

od 4.—6. julija razstava in prodaja
tudi na razstavi cvetja v šoli

5%
POPUST

Dostava na dom in montaža — Obiščite nas

FIAT ZASTOPSTVO

TRIESTE
TRST

zanetti & porfiri

PRODAJNI ODDELEK: nova in rabljena vozila, namenjena za izvoz v Jugoslavijo

Capo di Piazza št. 2, telefon 36-262

SERVISNA SLUŽBA: za generalna popravila motorjev fiat 600 D, 1100 in 1300

Via F. Severo št. 30, telefon 76-4287 in 76-4886

SLUŽBA ZA ZAMENJAVO IN NABAVO originalnih fiatovih nadomestnih delov (prevlek, preprog, prtljažnikov itd.)

Via Severo št. 30, telefon 76-4287 in 76-4286

ODDELEK ZA PRODAJO novih in rabljenih fiatovih vozil

Via Locchi št. 26/3, telefon 93-787

Kmetijsko gospodarstvo Škofja Loka

proda na javni dražbi

39 KRAV-MOLZNIC

5 BREJIH TELIC

19 TELIC, težkih od 50 kg do 350 kg
pasma črno-bela, frizirska

Javna dražba bo 12. julija 1970 ob 7. uri zjutraj za družbeni sektor in ob 8. uri za zasebni sektor. Oglede v petek 10. julija 1970 od 7. do 20. ure. Dražba in ogled bosta na naslovu Škofja Loka, Suha 1.

Petrol Ljubljana

razglašča prosta delovna mesta

1. poslovodje bencinskega servisa
v Cerkljah pri Kranju

2. več prodajalcev
za bencinski servis v Kranju

Pogoj: ad 1. VKV delavec v trgovini ali KV delavec v trgovini z daljšo prakso v trgovini; ad 2. KV delavec v trgovini.

Poskusno delo 6 mesecev. Prošnje s kratkim življenjepisom pošljite na naslov: Poslovna enota Ljubljanska poslovalnica Ljubljana, Prešernova 42.

ZDRUŽENJE
ŠOFERJEV IN
AVTOMEHANIKOV
podružnica Tržič

organizira dvomesečni
tečaj za instruktore
B, C in D kategorije
motornih vozil.

Informacije in prijave
sprejema do 15. julija taj-
nik Jože Goričan, Tržič,
Ročevnica 35.

Žito

SENTA,
SKLADIŠČE
KRANJ,
Tavčarjeva 31,
tel. 22-053

Odkupuje vse žitarice —
zamenjava žitarice za vse
vrste moke. Prodaja naj-
kvalitetnejšo moko, kr-
milno moko, koruzo, pše-
nico, oves, ječmen, pšeni-
ni in koruzni zdrob.
Cene so konkurenčne —
skladišče je odprto od 5.
do 19. ure in ob sobotah

Društvo šoferjev in
avtomehanikov
na Jesenicah

organizira tečaj

za pridobitev strokovne izobrazbe (kvalifika-
cije) voznikov motornih vozil

Kandidati morajo imeti končano osemletko ali njej
ustrezno šolo ter najmanj eno leto vozniško dovo-
ljenje C kategorije. Prijavite se lahko v društveni
pisarni Jesenice, Rogljeva 1 vsak torek, četrtek in
petek od 16. do 18. ure, in to v mesecu juliju. Po
tem roku prijav ne bomo več sprejemali.

KARL TORISER

KLAGENFURT — CELOVEC

CEMENT

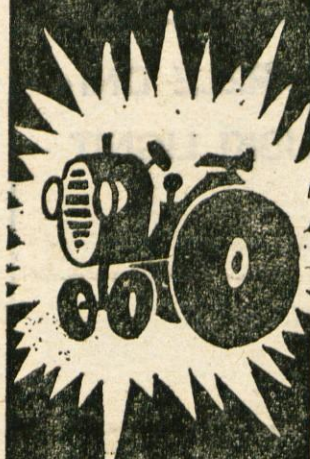
za vsa gradbena dela dobavlja v vagonih pošilkah
na vaš naslov oz. železniške postaje. Manjše količine
dobite v skladišču podjetja TORISER BAUSTOFFE
— GROSSHANDEL KLAGENFURT, LINDMANSKY-
GASSE 8, telefon 85-4-92

Tovarna ALMIRA
alpska modna industrija
Radovljica
proda dobro ohranjeno

leseno gospodarsko poslopje
velikosti 10,5 x 6 m

kritina: cementna opeka
Poslopje je na Ljubljanski cesti v Radovljici — pri
upravi podjetja. Interesenti naj se zglasijo v tajni-
štvu podjetja. Ogled je možen vsak dan. Cena po
dogovoru.

Varčujmo
za traktor in
poljedelske
stroje

pri
Gorenjski
kreditni
banki

**Kmetijsko živilski
kombinat KRANJ**

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

za obrat Oljarica:

vzdrževalca strojev

Pogoj: KV strojni ključavničar z najmanj 3-letno
prakso. Poskusno delo.

kurjača

Pogoj: izpit za kurjača parnega kotla z mehanizira-
nim kurjenjem. Poskusno delo.

za obrat KZ Radovljica

dveh traktoristov

Pogoj: izpit za voznika motornih vozil F kategorije
z nekajletno prakso. Poskusno delo. Samsko stano-
vanje zagotovljeno.

dveh živinorejcev

Pogoj: PK živinorejski delavec ali NK delavec z
znanjem strojne molže. Poskusno delo. Stanovanje
zagotovljeno.

za obrat Klavnica:

dveh mesarjev

Pogoj: KV mesar. Poskusno delo.

Obrat Klavnica

sprejme v uk:

štiri mesarske vajence

Pogoj: uspešno dokončana osnovna šola.

za skupne službe kombinata:

knjigovodja

za določen čas za nadomeščanje odsotne delavke.
Pogoj: ekonomski tehnik ali priučen knjigovodja
z nekajletno prakso.

čistilke

pisarniških prostorov s 6-urnim delovnim
časom

Poskusno delo.

Na vseh delovnih mestih je nastop dela možen takoj
ali po dogovoru. Pismene prošnje z opisom doseda-
njih zaposlitev in dokazili o strokovnosti sprejema
uprava KZK Kranj, Cesta JLA 2.

Kadrovska komisija
Tovarne obutve Peko Tržič
razpisuje za šolsko leto 1970/71 naslednje

štipendije

dve na ekonomski fakulteti

dve na srednji ekonomski šoli

dve na dvoletni administrativni šoli

eno na centru za blagovni promet —
aranžerska srednja šola

Prosilci za štipendijo morajo poleg prošnje priložiti
še: potrdilo o vpisu ali opravljenih izpitih z ocenami,
spričevalo o dokončanem letniku oziroma spričevalo
o zaključnem izpitu, izjavo, da drugje ne prejema
štipendije in potrdilo o premoženjskem stanju.
Prednost pri dodeljevanju štipendij imajo kandidati
z boljšimi šolskimi uspehi in študentje višjih letni-
kov. Prošnje sprejema kadrovski oddelek Tovarne
obutve Peko Tržič do vključno 25. julija 1970.

PRODAM

POSODIM 100-litrski ME-
SALEC za beton in malto.
Zalog 67, Cerklje 3007

Prodajam 5 dvodelnih veza-
nih OKEN v velikosti 130 x
120 cm. Podlubljal 18, Tr-
žič 3003

Prodajam SENO (ena koš-
nja) na 85 arov površine.
Sešek, Vojsko 1, Skaručna,
Vodice 3009

Prodajam dobro ohranjeno
KUHINJSKO OPRAVO kar-
men. Ogled 9. 7. in 13. 7. od
15. do 19. ure. Naslov v ogla-
snem oddelku 3010

Prodajam ČEBELE oziroma
roje na novem satju. Perne
ranc, Lom 25, Tržič 3011

Prodajam dve mladi KRAVI
s teletom. Selo 32, Zirovnica
3012

Prodajam KRAVO s teletom,
dobro mlekarico in 8 CEVI

za slamoreznicno tempo. Pod-
brezje 31, Duplje 3013

Prodajam dobro ohranjeno
klasično KUHINJSKO OPRA-
VO, DIVAN in električni KU-
HALNIK na tri plošče s po-
sebnim podstavno mizico.
Ogled vsak dan, razen sobo-
te in nedelje, od 17. do 19.
ure. Naslov v oglasnem od-
delku 3020

Prodajam KROMPIR igor.
Suha 33, Kranj 3021

**Enodnevnne piščance —
lahko tudi samo petelinč-
ke — prodaja vsak torek
valilnica Naklo**

Prodajam 6 tednov stare
PRASICKE. Zg. Brnik 70,
Cerklje 3022

Prodajam globok OTROSKI
VOZIČEK. Sinkovec, Kidriče-
va 2, Kranj 3023

Prodajam dobro ohranjeno
KOPALNO KAD, velikosti
1 m². Oman Pavel, Kranj, Be-
nedikova 16 3014

Ugodno in poceni prodajam
novo »FREZO« za traktor
pasquali. Leše 38, p. Brezje
3015

Prodajam novo ŽETVENO
NAPRAVO za kosilnico re-
form. Studenčice 12, Lesce
3016

Prodajam SENO (kosi se
lahko s kosilnico). Skofja
Loka, Poljanska 22 3017

Prodajam dobro ohranjeno
mašo KOSILNICO irus. Ko-
šir Franc, Topol 26, Medvode
3018

Prodajam betonsko ŽELEZO
premera 8 mm in skoraj nov
MOTOR jawa 90 ccm. Zg.
Bela 22, Preddvor 3019

Prodajam OPEKO porolit 8
in pregradni blok. Juvan
Franc, Staneta Zagorja 46,
Kranj, telefon 22-587 3044

KUPIM

Kupim rabljen HIDROFOR.
Pot na Jošta 26, Kranj 3024

MOTORNÁ VOZILA

Kupim do 4 leta star AMI
6 ali AMI 8. Gmajnica 30 c,
Komenda 3025

Zaradi bolezni prodajam do-
bro ohranjen MOPED na dve
prestavi. Zg. Bitnje 117 3026

Kupim rabljen, dobro ohran-
jen VOLKSWAGEN 1200.
Jevšek, Britof 35, Kranj 3027

MOPED T 12, prevoženih
3500 km, prodajam za 2200 din.
Stifter Zvonko, Medetova 12,
Kranj, telefon 23-263 3028

**Jajca nesposobna za va-
ljenje (neoplojena) — sve-
ža po 0,20 din in eno leto
stare kokoši po 20 din
prodaja valilnica v Na-
klem vsak torek, sredo in
soboto.**

Prodajam karamboliran AV-
TO ZASTAVA 750, letnik 1961.
Oreh, Zasavska 36 b, Kranj
pri avtoličarju Drakslerju 3029

Prodajam AVTO-RENAULT
DAUPHINE tudi na ček ali
zamenjam za fiat 750. Vrhov-
nik Anton, Mlaka 49, Kranj
3030

Nujno prodajam FIAT 750, ce-
na 6300 din, tudi na ček. Do-
lenja Dobrava 13, Poljanska
dolina 3031

Ugodno prodajam FIAT 750,
novi tip, izdelava 1970. Drak-
sler Izidor, Zasavska 36 b,
Kranj 3032

STANOVANJA

Poročena, z 2-letno hčerko,
iščem večjo SOBO s poseb-
nim vhom. Plačam za eno
leto naprej, lahko v devizah.
Moličnik, Sorlijeva 29, Kranj
3033

Iščem SOBO in KUHINJO
v Kranju. Dam visoko nagra-
do. Naslov v oglasnem oddel-
ku 3034

Sprejem dekleta na STA-
NOVANJE, ki bi se zaposlila,
in ji pomagam dobiti zapo-
slitev. Kaplan, Ljubljana, Ga-
ljeva 14 3035

Iščem opremljeno ali ne-
opremljeno SOBO. Podgoršek
Marija, Partizanska 7, Kranj
3036

POSESTI

Prodajam ZAZIDLJIVO PAR-
CELO (sadovnjak). Cerklje
175 3037

ZAPOSLOTITVE

Štiričlanska družina išče
ŽENSKO za pomoč v gospo-
dinstvu nekaj ur dnevno,
Pernuš, Moša Pijade 36,
Kranj 3038

Sprejem VAJENCA ali
DELAVCA za avtoličarsko
stroko. Draksler, Zasavska
36 b, Kranj 3039

Sprejem VAJENCA. Klju-
čavničarstvo, Jalen Anton,
Huje 3, Kranj 2940

IZGUBLJENO

Dne 6. 7. od 14.30 do 16.
ure v centru Kranja izgubljeno
žensko URO omikron,
vrnite proti nagradi na upra-
vo Glasa 3040

ČESTITKE

Diplomiranemu inženirju
strojništva PETRU INTIHAR-
JU iz Lesc čestitajo k uspeš-
no opravljeni diplomi sorod-
niki iz Kranja 3041

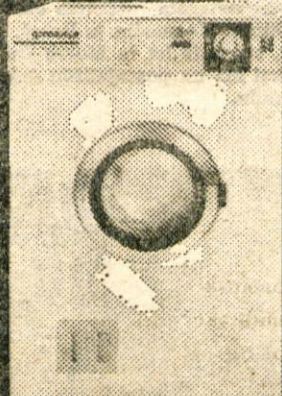
OSTALO

Vzamem GOSTILNO v na-
jem. Ponudbe, oddati pod
»tudi primeren prostor« 3042

Iščem INSTRUKTORJA za
popravni izpit matematike za
6. razred osemletke. Ponudbe
oddati pod »takoje« 3043

**Izdaja in tiska CP »Go-
renjski tisk« Kranj, Ulica
Moše Pijade — Naslov
uredništva in uprave lista:
Kranj, Trg revolucije 1
stavba občinske skupščine.
— Tek, račun pri SDK
v Kranju 515-1-135 — Te-
lefon: redakcija 21-835
21-860, uprava lista, ma-
looglasna in naročniška
služba 22-152. — Naročni-
na: letna 32 polletna 16
din, cena za eno številko
50 para. Mali oglasi: be-
seda 1 din, naročniki imajo
10 % popusta. Neplačanih
oglasov ne objavljamo**

gorenje

KAKO NAJ VARNOSTNA GOSPO-
DINJA IZBERE MED ŠTEVILNIMI
PROPAGANDNIMI SPOROČILI?

GORENJE PRIPOROČA:

PRALNI STROJ SUPERAVTOMAT PS-663 BIO

VPRAŠAJTE SOSEDO, ZNANKO, PRIJATELJICO,

VPRAŠAJTE TISTO, KI GA ŽE IMA

PA BO SUPERAVTOMAT PS-663 BIO TUDI VAŠ PRALNI STROJ

Veletrgovina Živila Kranj

Prodajamo večje število lesenih čebrov
in sodov 100 litrov — po zelo ugodni
ceni. Interesenti naj se zglase vsak
dan razen sobote od 8. do 18. ure v
embalažnem skladišču veletrgovine
Živila Kranj, Škofjeloška 17 (na-
sproti tovarne Sava Kranj, Labore).

Zahvala

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame, stare mame, hčerke in sestre

Marije Bertoncelj

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sovaščanom, ki so počastili njen spomin, poklonili cvetje in vence, nam izrekli iskreno sožalje in jo spremili na njeno zadnjo pot. Posebno se zahvaljujemo zdravniku dr. Černetu, ki ji je v dolgotrajni bolezni lajšal trpljenje. Nadalje se zahvaljujemo častitemu duhovniku za spremstvo na njeni zadnji poti, pevskemu zboru, bratom iz Kovorja. Najtopleje se zahvaljujemo sosedom za ne-sebično pomoč v žalostnih urah.

Zalujoči: mož Pavel, hčerki Tatjana, Marinka z možem, sin Pavel z družino, mama Marija, sestre in brat z družinami

Mošnje, 5. julija 1970

Požar v klavnici

Včeraj dopoldne ob pol desetih je v sušilnici kranjske klavnice izbruhnil požar, ki je po prvih cenitvah poškodoval ali uničil okrog 800 klobas. Ogenj so pogasili poklicni gasilci iz Kranja. Vzroki požara še niso znani.

Nesreča na Stolu

V bližini Prešernove koče na Stolu se je v nedeljo, 5. julija, ponesrečil 27-letni Lojze Pivk z Jesenic. V bližini koče je Pivk padel po skalah in se hudo ranil po glavi, po rokah in nogah. Prvo pomoč mu je nudil dr. Robič, ki je z gorskimi reševalci iz Tržiča prispel na Stol. Ranjenega Pivka so odpeljali v ljubljansko bolnišnico.

Uboj v silobranu

Okrožno sodišče v Kranju je prejšnji teden obsodilo 40-letnega Hidaajeta Julkiča iz Raven v Bosni, sicer pa stanuje na Jesenicah, na 14 mesecev zapora. V začetku aprila letos je Julkič na Jesenicah s pištolo ubil 23-letnega Stefana Steinerja iz Beltincev.

Uboj se je pripetil pred hotelom Korotan na Jesenicah. Julkič se je vračal po nakupovanju vinjen na svoje stanovanje. Pred hotelom se je srečal s skupino moških, ki so bili prav tako vinjeni. Srečanje je bilo povsem naključno. Prišlo je do preirvanja in zmerjanja. Ker ga niso pustili pri miru, je Julkič zagrozil, da bo streljal. Skupina treh moških, med katerimi je bil tudi Steiner, ga ni pustila pri miru, Julkič je nekajkrat ustrelil v zrak, vendar so zasledovalci mislili, da ima le strašno

Sporočamo žalostno vest, da nas je za vedno in prezgodaj zapustil naš dobri mož, oče, brat in stric

Franc Draksler

Kopačev ata iz Mavčič št. 44

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo ob 16. uri iz hiše žalosti na pokopališče v Mavčičah.

Zalujoči: žena Marija, sinovi Janez, Franci, Milan, Pavel, hčerka Marija ter drugo sorodstvo

Mavčiče, 6. julija 1970

Zahvala

Ob nenadomestljivi izgubi naše drage tete

Antonije Osredkar

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam z besedami in dejanji izrazili sočustvovanje, vsem ki ste pokojnico spremili v tako velikem številu na njeno zadnjo poti. Iskrena hvala sosedom, ki so ji pomagali v njenih zadnjih težkih trenutkih in vsem darovalcem vencev in cvetja ter najlepša hvala g. župniku.

Zalujoči: Anica in Jožica, Mara, Meri, Jože, Tone, Francelj in Janez

Kranj, 1. julija 1970

pištolo. Na parkirnem prostoru ob občinskem sodišču so ga spet dohiteli. Julkič je nameril orožje v najbližjega Steinerja in ga ustrelil v prsi.

Nesreče v zadnjih dneh

Na cesti tretjega reda v Hotavljah se je v petek, 3. julija, pripetila hujša prometna nesreča. Voznik osebnega avtomobila Lovro Burnik, stanuje v Zireh, je vozil iz Gorenje vasi proti Zirem. Zaradi neprimerne hitrosti je v ovinku začelo vozilo zanašati. Pri tem je avtomobil trčil v škarpo ob cesti in se prevrnil na streho. V nesreči sta bila huje ranjena sopotnika v avtomobilu Rudi Jereb in Franc Peternelj iz Stare vasi. Voznik je vozil brez voznškega dovoljenja. Škode na avtomobilu je za 7000 din.

Na cesti prvega reda na Belci se je v soboto nekaj po polnoči pripetila prometna nezgoda zaradi neprimerne hitrosti. Voznik osebnega avtomobila Ivan Soberl je vozil proti Jesenicam. V blagem ovinku je vozilo na mokri cesti zaneslo, tako da je z levo bočno stranjo oplazil ograjo na mostu. Voznik in sopotnica Kristina Vehar ter Vladimir Gašperlin z Jesenic so bili v nesreči lažje ranjeni in so jih odpeljali v jeseniško bolnišnico. Škode na vozilu je za 7000 din.

V soboto okoli sedme ure zjutraj je zaradi neprimerne hitrosti zaneslo v desno osebni avtomobil nemške registracije, voznik Gerhard Kirchtag. Vozilo je trčilo v smernik in nato še v odbojno železno ograjo.

V nedeljo, 5. julija, popoldne je na cesti četrtega reda v vasi Rečevo pri Zireh z mopedom padel Janez Tavčar iz Dobravevega. Voznik je vozil vinjen. Pri padcu se je hudo ranil in so ga odpeljali v ljubljansko bolnišnico.

V križišču Ljubljanske in Savske ceste v Kranju je v ponedeljek, 6. julija, nekaj po dvanajsti uri voznik motornega kolesa Radomir Ratkovič iz Kranja zapeljal na plinsko olje. Voznika je začelo zanašati, nato pa je padel in se hudo ranil.

Na Prešernovi cesti na Bledu je v ponedeljek popoldne voznik osebnega avtomobila holandske registracije Bicker Petrus nenadoma zapeljal v desno s ceste in se zaletel v drevo. V nesreči je bila huje ranjena sopotnica, ki so jo odpeljali v jeseniško bolnišnico. Škode na vozilu je za 5000 din.

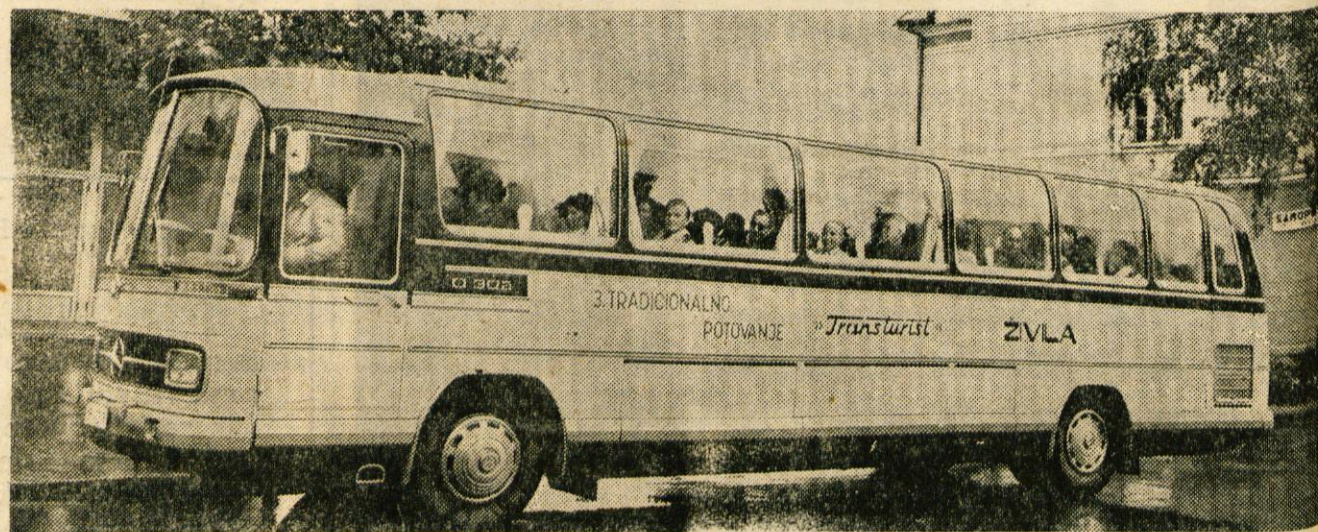
V ponedeljek popoldne se je na Polici pri Kranju pripetila hujša prometna nezgoda. Voznik avtomobila Teodor Krgovič iz Kranja je na Polici začel prehitevat osebni avtomobil, KR 156-88. Pred tem avtomobilom pa je vozil tovornjak, ki je z levim smernim kazalcem nakazoval, da namerava zavijati. Krgovič je potem, ko je prehitel osebni avtomobil, naglo zavil v desno in po desni skuša prehiteti tovornjak, vendar mu to zaradi prevelike hitrosti ni uspelo. S prednjim delom avtomobila je trčil v železno ograjo vodnega propusta. V nesreči sta bila voznik Krgovič in sopotnik Stevan Runkovič iz Kranja huje ranjena in so ju odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Škode na vozilu je za 6000 din.

Zaradi neprimerne hitrosti je v ponedeljek na cesti drugega reda v bližini železniške postaje Boh. Bela voznik osebnega avtomobila Bojan Fister izgubil oblast nad volanom. Avtomobil je začelo zanašati, pri tem pa je trčil v osebni avtomobil holandske registracije, voznik Van Ee Gerrit, ki je pripeljal iz nasprotnne smeri. Holandskega voznika je potisnil pod cesto, kjer je avtomobil prelomil telefonski drog in nato obstal ob železniški progi. Voznik Fister pa je po trčenju obstal na cesti.

V nesreči je bila lažje ranjena sopotnica v holandskem avtomobilu.

V petek nekaj po dvanajsti uri se je na cesti tretjega reda v Retečah pri Škofji Loki odrgala prikolica osebnemu avtomobilu, ki ga je vozil Danilo Kosmačin iz Rateč. Prikolica je zadela Branko Požarnik, staro 18 let in Merso Delič, staro 11 let iz Škofje Loke. Dekleti sta na postajališču čakali avtobus. Prikolica ju je le laže ranila.

L. M.

V sodelovanju s potovalno agencijo Transturist je Zivla Kranj med prazniki pripravila 3-dnevni izlet za potrošnike.

Na prvenstvu najboljši Blejci

Na letošnjem republiškem prvenstvu v veslanju, ki je bilo v nedeljo v Portorožu, so imeli daleč največ uspeha blejski veslači, saj so osvojili kar osem prvih mest. Zinagali so tudi v ekipni članski in mladinski konkurenci.

Prvo mesto so osvojili v naslednjih disciplinah: članj — četverec s krmarjem, dvojec brez krmarja, četverec brez krmarja, duble scoule, osmerek, mladinci — osmerek, četverec brez krmarja, duble scoule.

Najboljša Radovljica

Samo štiri ekipe se borijo za naslov letošnjega prvaka Gorenjske v konkurenci mladincev. Po prvem delu prvenstva so v vodstvu mladi košarkarji iz Radovljice.

Rezultati: prvo kolo — J. Peternejl : Triglav II 77:62, Senčur : Radovljica 79:70; drugo kolo — Triglav II : Radovljica 27:56, J. Peternejl : Senčur 101:38; tretje kolo — Senčur : Triglav II 33:44, Radovljica : J. Peternejl 75:68.

Lestvica:

Radovljica	3	3	0	201:144	6
J. Peternejl	3	2	1	246:175	4
Triglav II	3	1	2	133:166	2
Senčur	3	0	3	120:215	0

P. Didč

Basket zanesljivo vodi

Prvi del v gorenjski košarkarski ligi je zaključen. Košarkarji Basketa iz Kranja so osvojili naslov spomladanskega prvaka brez izgubljene tekme. Derbi srečanje prvenstva Basketa : Trhle veje je bil sicer zaključen v regularnem času z neodločenim izidom, v podaljšku pa so zmagali igralci Basketa.

Prvenstvo se bo nadaljevalo 30. avgusta.

Rezultati zadnjega spomladanskega kola: Radovljica : Tržič 44:46, Medvode : Kokrica 20:0, Basket : Trhle veje 60:58, Kladivar : Kropa 67:65.

Lestvica:

Basket	7	7	0	556:422	14
Trhle veje	7	5	2	472:367	10
Medvode	7	5	2	346:348	10
Kropa	7	4	3	431:363	8
Kladivar	7	4	3	492:482	8
Kokrica	7	2	5	310:455	3
Tržič	7	1	6	333:428	2
Radovljica	7	0	7	335:419	—1

Najboljši strelci: Mavrič (Basket) 138, Govekar (Kladivar) 131, Stružnik (Trhle veje) 124, Znidar (Basket) 114, Smitek (Kropa) 104 itd.

P. Didč

Prvaka: OS Simon Jenko in OS Predoslje

Pred dnevi se je končalo tekmovanje v obeh pionirskih kranjskih občinskih rokometnih ligah. Med pionirji je prvo mesto osvojila ekipa osnovne šole Simon Jenko iz Kranja. Enako število točk pa je zbrala tudi ekipa OS Predvdvor. Mladi Predvdvorčani, ki trenirajo pod vodstvom prof. Cudermana, so v drugem delu zaigrali odlično; saj so izgubili le eno točko.

Največ zasluga za osvojen prvo mesto med pionirkami ima na osnovni šoli v Predosljah prof. Crijevič, ki sistematično vadi z obema ekipama. Njegova ekipa pionirk je v spomladanskem delu premagala vse ekipe doma in na tujem.

Rezultati zadnjega kola — pionirji: OS Senčur : OS Simon Jenko 10:13, OS Lucijan Seljak : OS Predvdvor 11:12, OS F. Prešeren : OS Predoslje 12:13; pionirke — OS Senčur : OS Simon Jenko 4:2, OS Lucijan Seljak : OS Predvdvor 0:3, OS F. Prešeren : OS Predoslje 1:8.

Lestvici: PIONIRJI

OS Simon Jenko	10	8	1	1	128:71	17
OS Predvdvor	10	8	1	1	160:120	17
OS F. Prešeren	10	5	0	5	143:111	10
OS Predoslje	10	5	0	5	125:142	10
OS L. Seljak	10	3	0	7	122:143	6
OS Senčur	10	0	0	10	84:179	0

PIONIRKE

OS Predoslje	10	8	0	2	92:35	16
OS Predvdvor	10	7	1	2	56:40	15
OS Lucijan Seljak	10	7	0	3	82:35	14
OS Senčur	10	3	0	7	32:62	6
OS Simon Jenko	10	2	1	7	90:70	5
OS F. Prešeren	10	2	0	8	33:83	4

D. Humer

Finale za rokometni pokal Gorenjske

Križe : Duplje 12 : 13

KRIŽE — Igrišče Partizana, gledalcev 250, sodnika: Božnovič (Golnik) in Porenta (Kranj), finalna tekma rokometnega pokala SFRJ za področje Gorenjske.

KRIŽE: M. Sitar, Hladnik, J. Jazbec 1, Dobre 1, J. Sitar 1, V. Ješe 7, F. Jazbec 1, J. Ješe 1, D. Jazbec.

DUPLJE: M. Rakovec, Boncelj, Marinkšek 3, F. Rakovec 2, Konjar 1, F. Grašič, E. Rakovec 1, P. Grašič 2.

Stara rivala iz conske lige sta v obojestranski, nervozni ter ostri igri prikazala dober rokomet. Sreča pa se je nasmešnila gostom iz Dupelj. Prvi del tekme je pripadal domačinom, ki so na odinor odšli z golom prednosti. Čeprav so gostje nastopili oslabljeni (brez Vrtača), jim je uspelo v nadaljevanju izenačiti in na koncu zmagati z razliko le enega gola. V ekipi Križ je bil najboljši Vinko Ješe, pri Dupljancih pa vratar Rakovec in Filip Grašič.

D. Humer

Kegljaško tekmovanje v Podbrezjah

Kegljaška sekcija pri Partizanu v Podbrezjah je v nedeljo organizirala na enosteznem kegljišču nad Bistrico tekmovanje posameznikov za prehodni pokal. V disciplini 50 lučajev je osvojil pokal Jože Šparovec.

Rezultati: 1. J. Šparovec I 173, 2. J. Šparovec II 172, 3. Perko 169, 4. Drinovc 166, 5. Černivec 163 itd.

-dh

Naš komentar

Pričakovana poraza

S prvim nedejskim kolom se je na letnih kopališčih zveznih vaterpolskih ligašev pričel ples za točke in za naslov letošnjega državnega prvaka. Prvič v zgodovini v prvi elitni skupini nastopa tudi mlada ekipa kranjskega Triglava. Že v prvih dveh kolih so morali Triglavani na gostovanje v Zagreb, kjer sta jih čakala dva težka nasprotnika: Medveščak ter eden od favoritov za prvo mesto Mladost.

Bojazni vodstva kluba, trenerja in igralcev samih so se uresničile. Čeprav se kranjski vaterpolisti imeli odlične priprave za tekmovanje, pa so se vseeno upravičeno bali prvih nasprotnikov. Hladno, muhasto vreme jim je preprečilo trening v letnem bazenu. Tako so na pot odšli brez ene resnejše trening tekme in že prva tekma v Zagrebu proti enakovrednemu nasprotniku je pokazala, da se Triglavani dobro, toda še premalo izkušena ekipa. Usodna za Kranjčane je bila prva četrtina tekme. Domačini so v tej četrtini izkoristili vse štiri izključive gostev iz Kranja. V ostalih treh četrtinah pa so bili enakovredni nasprotnik, toda prednosti domačinov iz prve četrtine kljub dobri igri niso mogli nadoknaditi.

Drugi nasprotnik na gostovanju v Zagrebu je bil lanskeletni državni prvak in trikratni evropski prvak ekipa Mladost. Proti tako rutinirani in odlični ekipi so pokazali veliko boljšo igro, toda ni se dalo narediti več. Z lepo, odprto in športno igro so navdušili zagrebške gledalce. Tudi tretjo tekmo, jutri, v četrti igrajo Kranjčani v gosteh v Beogradu. Tudi beograjski Partizan letos starta na prvo mesto. Poraz je pričakovan in upamo, da bodo Triglavani tudi v Beogradu pokazali solidno igro.

D. Humer

Rozman zmagovalac zaključnega turnirja

Kranjski šahisti so zaključili sezono z nagradnim turnirjem, na katerem je sodelovalo 16 članov. Nepričakovano je osvojil prvo mesto

Viktor Rozman (Planika), ki je zbral 10,5 točke. Sledijo mu: Bukovac, Murovec, Matjašič po 10, Valjavec in Djordjevič 9, Stagar 8,5 itd. F. Stagar

Kegljači za dan borca

Na četverboju kegljačev v počastitev dneva borca je zmagal krožek kranjskega Borca. Njihovi kegljači so po-

drli 818 kegljev. Drugi je bil IBI 625, tretji podjetje VINO 566 in četrti Invalid Tržič 552 podrtih kegljev. F. Stagar

Prvič v zgodovini je bil Kranj cilj in start ene izmed etap kolesarske dirke Po Jugoslaviji. Na posnetku start kolesarjev na predzadnji etapi Kranj—Vrščič—Videm. Kolesarji so startali na Titovem trgu v Kranju. — Foto: F. Perdan

(Nadalj. s 1. strani)

s Praprotna, ženski vokalni kvartet glasbene šole Škofja Loka, ansambel bratov Arnol iz Železnikov, folklorno skupino domačega kulturno umetniškega društva ter dramskega igralca Jožeta Logarja. Kot posebnost velja omeniti nastop zabavnega ansambla bratov Vadnal iz Clevelanda, ki je spričo svojevrstnega, povsem ameriškega načina interpretacije maših narodnih viž požel viharan aplavz.

Popoldan, v zabavnem sporodu, so razposajene obiskovalce kratkočasili trio Mihe Dolžana, vokalni kvintet Gorenjci in pevka Ivanka Kraševac. Leseni plesišči sta ječali pod težo sto in sto parov neutrudnih nog. Med odmorji je nekaj deset 'birtov' komaj zmoglo sproti ugoditi armadi žejnih veseljakov, ki se ni bala seči malo globlje v žepe. Manj 'razboriti' so si ta čas ogledovali muzej in razstavo Groharjeve slikarske kolonije.

Predsednik organizacijskega komiteja piknika Ciril Jelovšek pozdravlja zbrane izseljence. V ozadju vidimo predsednika občinske skupščine Zdravka Krvino, predsednika Slovenske izseljenske matice Franca Pirkoviča, predstavnike pokrovitelja, Kreditne banke in hranilnice Ljubljana ter ostale člane pripravljalnega odbora. — Foto: F. Perdan

»Živio, Jugoslavija!« menda vzklikneta Adolf in Catharina Rutar iz Nizozemske, kadar prestopita našo mejo. — Foto: F. Perdan

Solze sreče pod zelenimi kostanji

»Slovenci so čudoviti ljudje, čisto drugačni od hladnih Američanov,« pravi Newyorčanka Mary Turšič, sicer doma z Iga pri Ljubljani. — Foto: F. Perdan

»Vam je všeč?« sva s fotoreporterjem v galeriji, polni likovnih del, ustavila starejšega neznanca. Beseda je dala besedo in kmalu smo prijetno kramljali. Adolf Rutar, kakor je možaku ime, in njegova soproga Catharina sta doma iz Eigelslowena na Nizozemskem. Adolfovi starši (oče Tolminec, mati Cerkničanka) so se izselili leta 1902.

»Čeprav sem bil rojen v Nemčiji, me je papa naučil dobro govoriti slovensko,« je pripovedoval osiveli šestdesetletnik, sicer upokojen rudar. »Znanje sem potem izpopolnjeval v našem klubu Zvon. Tudi Catharina, Belgijka po rodu, obvlada slovensčino. Pomislite, čisto sama se je je navadila — v pičlih šestih mesecih!«

»Veste, letos sva tu že desetič zapored,« je počasi, a polnoma pravilno zategnila živahna soproga. »Rada pridem k vam. Ljudje so neverjetno prijazni, gosto-

Nastop ansambla bratov Vadnal iz Clevelanda, ki je letos prvič sodeloval na izseljenskem pikniku v Škofji Loki, so poslušalci nagradili z burnim ploskanjem. — Foto: F. Perdan

ljubni — in zmeraj bolje jim gre... Ko sva tokrat prestopila mejo, si nisem mogla kaj, da ne bi vzkliknila: Živio, Jugoslavija!«

Podobne besede, polne hvale, navdušenja in sreče, sem shišal še iz marsikaterih ust. Mary Turšič iz New York Cityja, ki je na obisku v Igu, pri svoji 90-letni materi, mi je rekla, da preprosto ne more razumeti, kako smo v minulih petdesetih letih, odkar se je kot mlado dekle zaradi revščine preselila v ZDA, lahko toliko naredili.

»Človek komaj verjame očem. Tretjič sem tukaj, toda vedno znova me preseneti. Napredek je skokovit. Prav nič slabše od Američanov ne živite, celo lepše vam mora biti. Kjerkoli se ustavim, povsod sem toplo sprejeta. Drugačni ste od prebivalcev novega kontinenta, kjer posameznik zaman išče pomoči ali prijateljske besede.«

Potem je dodala, da loški piknik poznajo izseljenci širom po Združenih državah. O njem so brali v časopisu Prosveta, o njem govorijo v klubih Ali American Slovenians, kakršnih je onkraj velike luže nekaj sto... Marsikdo bi rad obiskal mesto ob Sori, a nima denarja za pot, ki velja celo premoženje.

»Slake težko čakamo, Slake. Čula sem, da pridejo septembra. Vsi jih bomo šli poslušat; hčerka, ki je letos prvič v Jugoslaviji, pa sin in snaha, Spanka po rodu, ki ne more pozabiti lanskoletnih 'slovenskih' počitnic...« je navdušeno razlagala Mary.

Se in še vtisov s piknika, ganljivih prizorov ter zapazanj se mi je nabralo v beležnici. Žal prostor vsega ne prenese. Člani ansambla Freisingi so namreč prav tja do treh ponoči zabavali najbolj vztrajne goste, ki jim utrujenost ni mogla do živga. A končajmo kot ponavadi, z neko splošno oceno: XV. izseljenski piknik je odlično uspel. Točnega števila obiskovalcev žal ne poznamo, vemo samo, da je kontrolorjem že ob 17. popoldan zmanjkalo vstopnic. Uspeh torej, kakršnega ni pričakoval nihče.

I Guzlj

Sveže
pakirano
meso

ŽVILA
KRANJ